

SCENES FROM
SIXTH FORM LIFE

By W. H. D. ROUSE

BASIL BLACKWELL OXFORD

1935

**PRINTED IN GREAT BRITAIN IN THE CITY OF OXFORD
AT THE VINCENT PRINTING WORKS**

CONTENTS

	PAGE
PREFACE	5
I. VIRGIL: AENEID II	9
2. LIVY XXXIV	15
3. VIRGIL: GEORGICS II	20
4. VIRGIL: ECLOGUE VI	24
5. CICERO: AD ATTICUM	27
6. HORACE: ODES III, iv	32
7. THUCYDIDES: I, i	39
8. AESCHYLUS: AGAMEMNON	44
9. SOPHOCLES: TRACHINIAE	49
10. SOPHOCLES: ANTIGONE	53

P R E F A C E

I HAVE been in the habit of noting down anything said in class that seemed to be interesting. These notes include boys' answers to questions, sometimes a bit of dialogue between the boy and myself, or various boys of the class ; boys' questions to me, or to others, and the result ; paraphrases of the author, given as explanations of the text ; illustrations mentioned by the boys ; comments on the text, or on various circumstances that occurred ; and occasionally a translation into English, where one was asked for. These scattered notes of twenty-five years, several thousand in number, I have put into some sort of order, and copied into notebooks. I have also my memory to draw on, for I did not usually note my own part.

It has occurred to me that it might be useful, or at least amusing, to reconstruct some of the past scenes. These will not be exact transcripts, for such would include the text read—about 200 to 300 lines for a lesson of an hour and a half—together with hundreds of questions and answers, to insure that the text was understood. The reading and explanations would form the main work, and what I shall give will be episodes, such as occurred from time to time, as occasion served. The episodes here form the main body of my notes, and the reading only a small part ; the proportion is wrong, but that cannot be helped, and it is these episodes which show how Latin and Greek can be naturally used to make the wheels go round.

Readers must understand that there was a classical library in the classroom, containing all sorts of useful books, and in particular, as complete a set of plain texts as could be got. All the chief authors, Latin and Greek, were there in six copies at least, often more ; and if any boy thought of an illustration—say from Homer, if we were reading Virgil—or if I wanted to tell them one, the proper texts were at once taken down and distributed, the place looked up, and the words copied into their notebooks. For the boys always used plain texts, and had no notes at all, except what I gave them, or what they found for themselves ; and if I gave them a reference, they had to

look it up and copy it for themselves. In revising for examination, they were allowed notes or anything they liked, to help them, but for work, plain texts only were used, and all work, of course, was read for the first time in class. Their home work was to revise the day's lesson, and in the first two years of the Sixth form, to write a page of summary in Latin or in Greek.

The record will be quite truthful, in that these things and like things were constantly said and done, although I do not imply that all the things said were said in one lesson. Where I have actually noted anything, I give it exactly as it was said, and add an asterisk.

The impression, I say, is truthful, although I cannot say everything was said in those exact words ; but it is incomplete. It ought not to suggest that the time was all taken up with raillery. What is set down takes only a short time to speak ; and remember that those who use translation as their method, spend much time themselves in asking questions. It is worth considering whether more is gained by such questions as "What is the construction of this," or " what are the principal parts of that," than is gained by our questions and answers in Latin and Greek : whether it is more instructive to correct one who reads *ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖαι* by saying *Ἀθηναῖοι*, or by the method which is exemplified in one of our lessons. The explanations by paraphrase show how easy it is to bring in synonyms ; and other instances below, how the master may use, and cause to be used, any construction again and again until it becomes second nature.

The frequent quotations, and the way that boys play with them, is another matter worth noticing ; and it should be remembered that most of them were not learnt by heart, but simply read aloud, and remembered because they gave pleasure. Some authors, once read, are quoted for ever : notably Theocritus and Horace.

The *θησαυρὸς* mentioned was a money-box, kept for small fines in case of a bad mistake, which everybody gave with complete goodwill. After the war, the treasure went to the Library.

I hope those who are beginning to work in this manner will find the conversations and the light banter useful.

But each one can make his own way to suit himself. At the beginning, it is wise to prepare the lessons, to note down paraphrases of difficult words or sentences, and lists of synonyms, and keep them at hand ; but soon all that becomes second nature. It is a fine spice for dialogue to have quotations of your own ready to let off, or proverbs from Leutsch's *Corpus Proverbiographicorum Graecorum*, which ought to be at hand in the classroom. Every now and then you will find a proverb-fancier, who will hunt them up and produce them himself. But there is simply no end to the possibilities of this method, which gives free play to every boy's individual tastes and character.

Editions of the Scholiasts on many authors are easy to buy, and they are very useful for suggesting paraphrases. So is the Delphin edition of Latin classics. I will add the name of a most amazing treasury of synonyms, paraphrases, and quotations. It is a dictionary, all in Greek, filling 1188 pages of folio ; and if it ever comes into the market, it is cheap, because no one ever wants it. But we do. "Magnum et perutile dictionarium, quod quidem Varinus Phavorinus Camers Nucerinus Episcopus ex multis variisque auctoribus in ordinem alphabeti collegit," 1523, printed by the famous Callierges.

Some of those whose names appear in these dialogues died doing their duty in the war ; it gives me satisfaction to remember that they always felt at home with us, and when on leave, would drop in to take their old places for an hour. But most of them still live ; and I sent copies of the scenes to such as were within reach, in order to check them by their memories. In particular, I asked each whether I had exaggerated anything, whether I had assumed too much knowledge on the part of the boys, or made them speak too correctly. One says : " They recapture the atmosphere perfectly, and in reading them I felt transported back to the Sixth Form." Another : " It is a long time since I visualised so clearly the old days, the jokes and anecdotes," a number of names follow, " and Rayner's capacity for producing strings of synonyms. I can recollect so much of what you write as having actually happened, and the rest sounds so familiar that to me the picture is true to life. I can't quote in a letter what I can actually recall, because it would amount to some three-quarters of the whole." He goes on to

add something which had escaped me : “ It is singular to notice that the four boys whom I mentioned by name as being real driving forces failed to get scholarships ! ” That is true ; and it shows how the Direct Method gives scope to a boy’s natural powers, even when the examiner’s rule might class him as a failure. All boys, in fact, may learn, and be happy in learning, not only the brilliant or the successful.

Readers may therefore rest satisfied that what they read is not a web spun out of my imagination, but just something that happened: If it falls into the hands of any who think that English boys are only blockheads, incapable of intellectual life, I hope it may amend their opinions. But I have in view chiefly schoolmasters who are not quite sure that the Direct Method can bring up scholars ; they are afraid of something slipshod, vague, inaccurate. They may judge for themselves as to that, from the performance of the rank and file.

VIRGIL: AENEID II

Magister sero intrat.

*Puerorum chorus cantat : Sero venientibus ossa !**

M. *manum protendit, vultu poscens ossa.**

P¹. *deponit in manu "Bohn's translation of Homer"*
(risus). Intrat puer.*

M. Tu quoque sero venis. Quare? Responde! aut da poenas!

P². *Machina mea aegrotat.

M. *Quo tandem morbo aegrotare potest machina?

P². *Pneumonia, credo.

M. Salse dictum. Venia dignus es. Sed ad rem.
Recitate primum id quod memoriter didicistis.¹
Iuni!

Iunius. (Aen. ii. 76).

"Cuncta equidem tibi, rex, fuerit quodcumque, fatebor
vera, inquit; neque me Argolica de gente negabo;
hoc primum; nec si miserum fortuna Sinonem
finxit, vanum etiam mendacemque improba finget."

M. Mihi revocat in mentem puerum illum, cui nomen
Huckleberry Finn.

I. Quare, precor?

M. Quia ubi potissimum fallacem historiam est dicturus,
magna voce declarat se dicturum vera. Sed perge.

I. (*haeret*). Interloqueris mihi tu quidem, memoriam laedis.

P¹. "Fando . . ."

I. "Fando aliquid si forte tuas pervenit ad aures
Belidae nomen Palamedis et incluta famā
gloria . . ."

P². "famā, famā."

¹ Mos erat discere aliquid alternis diebus, xv ad xx versus, aut Latine aut Graece: quos recitabat primus quisque nominatus a magistro.

- I. " et incluta famā
gloria, quem falsa sub prodicione Pelasgi
insontem infando indicio, quia bella vetabat,
demisere neci, nunc cassum lumine lugent . . .
- P³. *Placet mihi hoc, INsontem INFando INDicio ; quasi iram
demonstrat ; et LVmine LVgent.
- I. Pax ! noli interloqui, meminisse non possum.
" . . . lugent, illi me comitem et consanguinitate propin-
quum
pauper in arma pater primis huc misit ab annis.
dum stabat regno incolumis regumque vigebat
conciliis, et nos aliquid nomenque decusque
gessimus. invidia postquam pellacis Ulixi . . .
pellacis Ulixi . . . Ulixi . . . "
- P⁴. *(*sanna excipiens, ridicula voce*). " Haud ignota loquor ! "
(*risus*).
- I. *(*post longam pausam*). " Nec tacui demens . . . " (*risus*)
- P⁵. *Splendide mendax ! et tacuisti et omisisti multa.
Saturi sumus tui—apage.
- M. Recte mones : tu recitabis ipse, vice Iuni ablegati.
(*pergit*) . . .
- M. *Nunc ad pensum. Loquax, ubi est liber tuus ?
Loquax.¹ *Commodavi.
- P⁶. *Habeas corpus (*dat Corpus Poetarum*).
- M. Bene : incipiamus (Verg. Aen. ii.). Sed primum ali-
quid rogare volo, rogaturus sum, in eo est ut rogem,
cupidus sum rogandi, si licet, si non molestumst, si re-
spondebitis, si animum attendetis, si hoc agetis . . .
- P⁶. Si rogabis, nempe respondebimus ; sed si nihil nisi " si "
sibilas, apud nos erit sīlentium.
- Omnes.* Heu, heu ! poenas da ! (*aliquis apportat thesaurum,
seu cistulam, in quam deferebantur stipes ad herbam Vir-
giniam militibus dandam*).
- P⁶. *Quorsum haec ? cui deo dandum est tributum ?
- P⁷. *τῷ Βάκχῳ.

¹ Nomen pueri.

- M. Esto: rogo sane. Doce, expone, explica, enuclea, interpretare hoc, precor: (103) "iamdudum sumite poenas."
- P⁶. Iamdudum sumptae, de me quidem!
- M. Opprime os tu, nugator, semper molestias agis. Responde, Caelicola.¹
- C. *Sumite poenas quas iamdudum sumere debuistis.
- M. "Sic notus Ulixes?" (44).
- C. *Creditisne talem esse Ulixem, qui bona det?
- M. Immo eum esse, qui bona det.
- C. Eum esse, qui bona det.
- M. Recita denique tu, Carole.
- Car.* (195). "Talibus insidiis periurique arte Sinonis credita res, captique dolis lacrimisque coactis quos neque Tydides nec Larisaeus Achilles, non anni domuere decem, non mille carinae."²
- P⁸. *Splendidum!
- M. "Credita res." Nonne regit dativum verbum "credere"? Si ita est, quid dicis de hoc passivo?
- P⁸. Regit dativum personae, accusativum rei; licet dicere "credo rem," est enim accusativus cognatus. (209) "iamque arva tenebant ardentisque oculos suffusi sanguine et igni sibila lambebant linguis vibrantibus ora." (*risus*).
- M. Videte accusativum "oculos." Idem antea—?
- P⁹. Versu quinquagesimo septimo: "Manus iuvenem post terga revinctum."³
- M. Scribite in libellis: de hoc postea. Recita tu.
- P⁸. . . . (217). "et iam bis medium amplexi, bis collo squamea circum terga dati superant capite et cervicibus altis."

¹ Nomen pueri.

² Omisi maximam partem recitationis, ne taedio sit lectoribus.

³ Mos erat meus dicere de hac constructione: Scribite in libellis, et postea repetemus. Deinde, ad iii 420, comparabamus haec. Sed hic rem anticipo, quia ad illum locum non perveniemus.

- M. Ecce iterum : notate. Recita tu.
- P⁹. ... (248) " nos delubra deum miseri, quibus ultimus esset ille dies, festa velamus fronde per urbem."
- P¹¹. Quare subiunctivus " esset " ?
- P¹¹. Quia rationem dat : " quia erat."
- P⁹. " Vertitur interea caelum et ruit oceano nox."
- M. Hic habemus rhythmum, quo summa arte utitur poeta. Antea ?
- P¹². (170). " Aversa deae mens."
- M. Et primi libri quinto et sexagesimo " divum pater atque hominum rex ", quod ipsum ab Ennio mutuatus est, ut hoc quoque (pete locum, in nostro libello¹ quartum et sexagesimum). Deinde ipse suo more utitur in centesimo quinto primi, " praeruptus aquae mons."
- P¹³. Videor mihi aliquid meminisse apud Homerum.
- M. Ita est : Ennius vertit Odysseae quinti ducentessimum nonagesimum quartum : ὀρώρει δ' οὐρανόθεν νύξ. Sed Graece non habet eundem rhythmum, quia accentus Graecus erat musicus, Latinus autem vis et exhalatio magna spiritus. De hoc tamen postea.² Recita tu.
- P¹⁴. (270). " in somnis ecce ante oculos maestissimus Hector visus adesse mihi, largosque effundere fletus, raptatus bigis ut quondam, aterque cruento pulvere, perque pedes traiectus lora tumentis.
- M. Ecce iterum. Nunc componamus omnia exempla.
Manus iuvenem post terga revinctum.
Collo squamea circum terga dati.
Oculos suffusi sanguine.
per pedes traiectus lora tumentis.
delphinum caudas utero commissa luporum (iii. 428).
puppis rostro subiuncta leones (x. 157).
laevo suspensi loculos tabulamque lacerto. (Hor. Sat. i. 6. 74).

¹ Vide compendium utilissimum, " Poetarum Romanorum Reliquiae." (*Kleine Texte*, Bonn, 1911).

² De hoc quoque disserere solebamus ad finem Aeneidis, sed longum est : vide *Classical Review* XXXIII, 138.

Qui dicunt " accusativum respectus " nihil dicunt ; est nomen, nihil aliud. Qui dicunt " accusativum partis," quo modo explicant lora, leones, loculos ? Non sane sunt locus et tabula partes pueri !

P¹⁵. Absit omen !

M. Re vera, exempla sunt varietatis, qua utuntur poetae in passivo usu. Ponamus enim haec active.

manus post terga iuvenis revinxerunt.

terga collo circumdabant serpentes.

sanguine suffundebant oculos serpentes.

lora per pedes traiciebant Hectoris.

delphinum caudas utero luporum committit, i.e., iungit,
fecit scilicet hoc monstrum.

leones subiunxit rostro puppis.

loculos tabulamque suspenderunt lacerto.

Haec passive debent esse :

manus revinctae sunt . . . ,

terga circumdata sunt . . . a serpentibus,

sanguis suffundebatur oculis serpentum,

lora traiecta sunt per pedes Hectoris,

caudae subiunctae sunt . . .

leones subiuncti sunt . . .

loculi tabulaque suspensa sunt . . .

Sed poeta facit subiectum verbi passivi, non ut solent obiectum activi, sed aliud quid nomen, et relinquit accusativum intactum. Proprium nomen huius figurae est Accusativus retentus, Anglice " Retained Accusative," qui ratione grammatica caret omnino. Idem fit Anglice. Nam dicimus " I gave him a book," passive, " A book was given to him by me," perverse " He was given a book." Quis est casus verbi " book " ?

Sed haec hactenus. Tu dic mihi compendiunculum historiae Laocoontis.

P¹⁶. *Troiani nesciebant utrum equum in urbem Troiam ferre deberent, et Laocoon, qui aderat, dixit equum dolum esse Graiorum, et hastam in latus curvum contorsit. Sed populus, ubi voluit sacrificare ante aras

14 SCENES FROM SIXTH FORM LIFE

Palladis, viderunt ex Tenedo in mari duos serpentes,
qui postea et Laocoonta et filios orbibus cinxerunt et
occiderunt.

M. Valete.

Pueri. Vale tu quoque.

LIVY XXXIV

M. Salvete, pueri.

Pueri. Salve tu quoque (*mixto horrisono fragore*).

M. Quid hoc bonist ?

Philippus. Gravedine laboro.

M. Immo tussi, immo pituita.

P². Immo tonitru !

P³. *Caelo tonantem credidimus Iovem regnare, sed idem regnat in naso tuo.

M. Impius es, O Nugipalamloquides tu ! At tu, non debebas foras ire, non oportuit te foras ire, non decuit, non par erat, haud erat aequum.

P³. Paene hexametrum fecisti, magister.

M. Inscius equidem : poeta nascitur, non fit.

P³. Do tibi praemium (*dat cartam pictam—risus*).¹

M. Accipio donum amplissimum, et gratias reddo quam maximas : quod felix faustumque sit !

Sed quae est hodiernae recitationis materies ?

P³. Titi Livi Liber tricesimus quartus.

M. Incipe.

P³. “ Inter bellorum magnorum aut vix finitorum aut imminuentium curas, intercessit res parva dictu, sed quae studiis in magnum certamen excesserit. M. Fundanius et L. Valerius tribuni plebi ad plebem tulerunt de Oppia lege abroganda.”

P⁴. Oppia lex quae fuit ?

M. Mox audies. Perge tu.

P³. “ Tulerat eam C. Oppius tribunus plebis Q. Fabio T. Sempronio consulibus, in medio ardore Punici belli, ne qua mulier plus semunciam auri haberet, neu vestimento versicolori uteretur, neu iuncto vehiculo in urbe oppidove aut propius inde mille passus nisi sacrorum causa veheretur.”

¹ Mos erat dare talia praemiuncula si quis bene respondebat.

- P⁴. Heu ! quid mulieres dixerunt ?
- M. Tum quidem nihil, in medio ardore belli ; amabant enim patriam magis. Quo autem anno ? Invenies in dictionario antiquitatum.
- P⁵. (*quaerit*). Anno ante Christum ducentesimo quinto decimo. Sed addit, “ vide sumptuarias leges.” Quaenam sunt illae ?
- M. De sumptu, ne quis sumat scilicet, insumat, impendat, expendat, nimium pecuniae in luxuria, nempe vestitu, cibo, vino, et ceteris rebus huiusmodi : ne sumptus faciat.—Sed nonne est aliud quid rogandum ?
- P⁶. “ Studiis ” non liquet. Nonne hic nos studia agitamus ?
- M. Habes in mente et auribus Anglicum “ study ”, sed cave. Non est idem “ occupy ” et “ occupo.”
- P⁸. Neque “ necktie ” et “ necto ” (*risus*).
- M. Bene memoras tu quidem.—Sed ubi amamus aliquid aut odimus, ubi rei operam damus non sine motu animi, studium inest. Verbi gratia, cum petitores suffragia ambiunt petentes, sunt maxima studia hinc illinc.
- P⁶. Intellego. Hi amabant Oppiam, hi oderant. Aliud autem est : “ plebi ” ? Nonne debet esse “ plebis ” ?
- M. Licebat utrumque dicere antiqua lingua.
- P⁷. Et “ semunciam ” ? An valet dimidiam unciam ?
- M. Valet.
- P⁸. (*novus homo*¹). Sed non intellego ne “ unciam ” quidem.
- P⁹. Uncia est fere idem anglice, scilicet “ ounce ” : et libra continebat duodecim uncias.
- M. Itaque est uncia duodecima pars aliarum quoque rerum, ut assis. Quis meminit partes assis ?
- P¹⁰. As, deunx, dextans, dodrans, bes, septunx, semis vel semissis, quincunx, triens, quadrans, sextans, uncia.
- M. Et haec valent tantasdem particulas aliarum quoque rerum. Habent quoque duos alios usus. Numquis scit ?
- P¹⁰. Usus hereditarius alter est, sed nescio alterum.

¹ Novos nominabamus pueros primi in Sexta anni.

M. Usus bibentium ! Dicunt enim “ uncias bibunt,” vel “ besses,” et cetera, semper pluraliter : scilicet tot cyathos vini ex duodecim. Nonne meministi carminis ? “ Nam sic bibitur . . . ”

Omnes canunt. “ Nam sic bibitur, nam sic bibitur,
In cenis principum-pam-pom ! ”¹

M. *Sed quid de hereditate ? Quid valet heredem facere totius rei ?

P¹⁰. *Ex asse facere heredem.

M. *Dimidii ?

P¹⁰. *Ex semisse.

M. *Unius et dimidii ? (*risus*).

P¹⁰. *Fieri non potest.

M. *Sed si fieri posset ? (*nullum responsum*).
Ex sesquiasse.

P¹⁰. *An tu invenisti hoc ex animo ?

M. *Non. Meministi “ sesquipedalia verba ” ?

P¹⁰. *Memini ! intellego ! Sed “ novi ” nostri non intellegunt —sunt sesquiaselli ! (*risus*).

M. Sed quantam excursionem fecimus, quantum de via digressi sumus !

P¹¹. Si non molestumst, licetne aliud interrogare ?

M. Licet profecto, immo debes rogare.

P¹¹. Quid sibi volt “ iuncto vehiculo ” ?

M. Equos vehiculo iungunt, inde fit iunctum vehiculum. Iam ad Oppiam, precor. Perge, tu.

P¹². “ Capitolium turba hominum faventium adversantium-que legi complebatur. Matronae nulla nec auctoritate, nec verecundia, nec imperio virorum, contineri limine poterant : omnes vias urbis aditusque in forum obsidebant, viros descendentes ad forum orantes : ut florente republica, crescente in dies privata omnium fortuna, matronis quoque pristinum ornatum reddi paterentur.

¹ Vide *Chanties in Latin and Greek*, set to traditional tunes : Blackwell, Oxford.

Augebatur haec mulierum frequentia in dies ; nam etiam ex oppidis conciliabulisque conveniebant. Iam et consules praetoresque et alios magistratus adire et rogare audebant ; ceterum minime exorabilem alterum utique consulem, M. Porcium Catonem, habebant, qui pro lege, quae abrogabatur, ita disseruit.”

P¹³. Id quod etiam nunc faciunt mulieres, ius suffragii petentes !¹

M. Ita, etiamque peiora. Nonne se catenis portae curiae constringunt, canuntque magna voce—“ Suffragia date mulieribus ! ” Sed scribetis mihi domi oratiunculam de hac re.—Dic tu breviter quid sit compendium huius loci.

P¹⁴. Mulieres tumultum fecerunt, ut pristinus sibi status redderetur, liceretque sibi plus semunciam auri habere, vehiculo iuncto vehi, vestitu versicolore uti : magna erant studia faventium atque adversantium.

P¹⁵. Hoc nomen Porcius ludicrum sonat.

M. Revocat in mentem sane Porcum. Sed nonne sunt apud nos quoque talia in usu ? Apud Romanos erat Corvus—erat Scipio Asina—erat Aquila—erant duo Mures, et magnanimi quidem, non ridiculi mures. Multa autem nomina de corporis facie.
Balbus—quis ?

P¹⁶. Qui lingua titubat.

M. Calvus ?

P¹⁷. Sine coma !

M. Rufus ?

P⁶. Ruber !

M. Naso ? Nasica ?

P⁸. Cum longo naso.

M. Varus ? (*nullum responsum*). Cruribus ita distortis, ut genua alterum alteri appropinquet. Sed perge tu.

P⁴. (xlii. 4). “ Praetoria inde comitia habita ; creati P. Cor-

¹ Ante bellum enim haec dicebantur, ubi nondum datum est ius suffragii mulieribus.

nelius Scipio et duo Cn. Cornelii, Merenda et Blasio, et Cn. Domitius Ahenobarbus, et Sex. Digitius et T. Iuven-
tius Thalna." (*ridet*).

M. *Non compos videris esse corporis, nam semper sine
causa rides.

P⁴. *At ecce aliud nomen, Ahenobarbus ! ecce aliud, Digi-
tius !

M. *Quot igitur digitos habuit ?

P⁴. *Sex !! (*risus*). Ita stat in textu !

M. Claudite iam rivos, pueri, sat prata biberunt. Valete.

P. Vale tu quoque.¹

¹ Manifestum est hanc scaenam ex duabus compressam esse: sed cui
malo ? Idem fecit Plautus contaminando.

VIRGIL: GEORGICS II

Magister. Salvete.

Pueri. Salve tu quoque, magister.

M. Pah! suffocor equidem: quid agitis clausis fenestris
hoc calore caeli?

P¹. *Quisque suos patimur manes.

M. Manes! insanias vos quidem. Si quis volt fieri pulmen-
tum assum tostum, huc veniat.

P². Itane vero?

M. Ita enimvero! Aperite, aperite, ventilet me aliquis,
animo male fit.—Bene facis, bene facis, meliusculus fio.
Non fieri potest, quin meliusculus fiam. Quid tu?

P³. Non fieri potest, quin meliusculus fiam.

M. Sed haec hactenus: recitemus. Quisnam est locus?

P⁴. Georgicon liber secundus, versus quadragessimus alter.

M. Recita.

P⁵. “Non ego cuncta meis amplecti versibus opto,
non, mihi si linguae centum sint oraque centum,
ferrea vox.”

M. Ecce Ennianum! Deprome Ennium de pluteo, quaere
Annalium quingentesimum octogesimum quintum.

P⁶. Non si lingua loqui superet, atque ora decem sint
in me, tum ferro cor sit pectusque revinctum.

P⁷. *Sed Homericum est hoc quidem, namque meminī in se-
cundo Iliadis. Ecce (*invenit*, ii. 489):

οὐδ' εἴ μοι δέκα μὲν γλῶσσαι, δέκα δὲ στόματ' εἶεν,
φωνὴ δ' ἄρρηκτος, χάλκεον δέ μοι ἦτορ ἐνείη.

M. Bene invenisti: do tibi praemium.

P⁷. Sed Vergilius mihi videtur deciens esse Homerus!

M. Ah, valde popularis es consul sane: semperne numeras
quot sint quaeque, non qualia?

P⁷. Semper hercle vero.

- M. Itaque magnum interest intervallum inter me et inter te. Perge.
- P⁵. “ ades et primi lege litoris oram ;
in manibus terrae : non hic te carmine ficto
atque per ambages et longa exorsa tenebo.”
- P⁶. Non intellego haec. Quid legit ? an librum ?
- P⁷. O funge ! oram legere est quasi marginem radere, nam terra est haud procul.
- P⁸. Ambages ?
- P⁹. *Devia, complexas vias. Dicit non difficile intellectu esse carmen, non vagans circum, quia de terra scribit.
- M. Sed quis est ille ? Non te vidi antea, Glis [*ita nominatus quia semper dormit*]. Aberas aliquot dies : valuistine usque ?
- P¹¹. *Dormiistine usque ?
- Glis. Redii, non dormio nunc, ut vides scilicet.
- P¹¹. Rara avis in terris, glis non dormiens.
- M. Perge, Glis.
- Glis. (61). “ scilicet omnibus est labor impendendus, et omnes cogendae in sulcum ac multa mercede domandae. sed truncis oleae melius, propagine vites respondent, solido Paphiae de robore myrtus ; plantis et durae coryli nascuntur et ingens fraxinus Herculeaeque arbor umbrosa coronae, Chaonique patris glandes ; etiam ardua palma nascitur, et casus abies visura marinos.”
- M. Ecce, oscitat Glis ille ! Comprime os tu, non est haec nox intempesta.
- Gl. Veniam mihi date, amici, non ita bene dormivi hac nocte (*oscitat iterum*).
- P². Animo bono esto, exporrige frontem, macte virtute esto.
- P³. Memento, postea nox erit perpetua una dormienda.
- Gl. Quod felix faustumque sit !

- M. Sed Vergilius est in medio. Numquis audivit aliquid de metro animadvertendum, inter Gliris oscitationes ?
- P². Versus primus molliter fluit, sed est aliquid quasi novum in accentu verborum.
- M. Est. In primis tribus pedibus, cadit verbi accentus in primam cuiusque syllabam pedis, id quod fere numquam accidit. In quarto autem est variatio, sic :
 “ scilicet ómnibus ést lábor impendéndus, et ómnes.”
 Itaque una variatio in toto versu, et ea in quarto pede.
 Audetis quoque ultimam syllabam vocabuli “ arbos ” productam esse. Semper ós est longum et òr brevis. Deinde, de sententia. Quid volt dicere ?
- P⁴. Varios modos serendi exponit.
- M. Scilicet ?
- P⁴. Aut truncis sectis utendum, aut propagine, aut plantis, aut glandibus, id est seminibus, ut mihi videtur.
- M. Sic Cato, sic Columella, de Re Rustica : sed poeta suum cuique dat ornamentum, dum revocat in mentem eos deos qui quamque arborem amabant. Paphiae ?
- P⁵. Venus, regina Paphi, amabat myrtum.
- M. Herculeae ?—Nescisne ? Quaere Eclogae septimae sexagesimum primum.
- P⁶. “ Populus Alcidae gratissima, vitis Iaccho, formosae myrtus Veneri, sua laurea Phoebó.”
- M. Hercules, dum ex Acherunte redit, coronam sibi fecit de foliis populi arboris.—At “ Chaonii patris ? ”
- P⁷. An de Iove Dodonaeo loquitur ?
- M. Maxime.
- P⁸. Sed quid “ propagine ” ? Nonne sunt et trunci arboris propago, et semina ?
- P⁹. *Ubi ramunculos deprimimus, est proprie propago.
- M. Deprimimus, et caput in terram defodimus, unde fit nova vitis. Quid cetera : “ casus visura marinos ” ?
- P¹¹. Ligno abiegno utuntur in navibus aedificandis ; naves autem pericula vident marina.

- P¹¹. Ubi dicit “ cogendae in sulcum,” ponit ante oculos quasi invitas arbores, quasi pugnam arborum et satoris !
- P¹². Vix pugnam : cogere enim est co-agere, hoc est colligere, ordinare.
- M. Habet quoque aliquid militare in se, tamquam si essent ordines aciei. Meministi locutionem “ cogere agmen ” ?
- P¹². Memini : posteri milites cogunt agmen, ne quis cesset, considaeve lassitudine confectus.
- M. Tempus nunc et nobis cogere agmen versuum. Valet.
- Pueri.* Vale tu quoque.

VIRGIL: ECLOGUE VI

Magister (audit pueros Anglice garrientes).

Quidnam vos loquimini lingua barbara ?

*Puerorum chorus cantat : *Tu ne quaesieris, scire nefas.*

M. Nugas ! tricas ! quisquillas !

P¹. Dulce est desipere in loco !

M. Sed non est hic locus. Silentium !

P². Locus a non loquendo, scilicet.

M. σὸς ὁ πυραμοῦς.¹ Sed redeamus ad rem : si possis, recte, si non, quocumque modo, rem.

P³. Sed haec est alia res.

M. Tu semper alias res agis ! Hoc age, precor, et dic mihi quae sit propria res hodie.

P⁴. Vergili ecloga sexta.

M. Bene : pergite, Pierides. Recita tu!

P⁵. “ Cum canerem reges et proelia, Cynthius aurem vellit, et admonuit : pastorem, Tityre pinguis pascere oportet oves . . . ” (*risus*).

P⁶. Non erat Tityrus pinguis, sed oves oportet pascere pinguis.

P⁵. Pastorem, Tityre, pinguis pascere oportet oves, deductum dicere carmen.

P⁶. Ita pingues erunt oves, carmen non pingue.

M. Quid significat profecto ?

P⁶. Carmen debet esse tenerum et subtile, de rebus minimis non de regibus et proeliis.

P⁵. “ Nunc ego (namque super tibi erunt qui dicere laudes, Vare, tuas cupiant, et condere tristia bella) agrestem tenui meditabor harundine Musam.”

P⁸. Quid valet “ harundine ” ?

¹ Arist. *Knights* 277 : “ You take the cake.”

- M. Harundo, vel stipula, vel calamus, significat instrumentum musicum, tibiam, fistulam; nempe volt dicere se tenui modo canere, non esse magnum poetam, quasi Varum alterum.
- P⁸. Varus autem quis erat?
- M. Poeta magni nominis tum quidem.
- P⁸. Numquid superest a Varo scriptum?
- M. Nihil, credo. Et Vergilius, qui tum erat iuvenis nullius momenti, vivit post duo milia annorum. Volitat vivu' per ora virum! Quis hoc scripsit? (*Nemo respondet.*) Distribue tu *Poetas Veteres*: videbitis in pagina duodequingagesima Ennii epigramma de se scriptum: "Nemo me lacrimis decoret nec funera fletu faxit: cur? volito vivus per ora virum."
- P⁸. Male scriptum, ut mihi videtur. Non scanditur hic versus! Non est "vividus per" dactylus.
- M. At antiquo tempore, licebat elidere litteram s post brevem vocalem ante consonantem.
- P⁹. O si nobis liceret!
- M. Quod licet Iovi, non licet bovi.
Sed perge tu, tempus terit hic bos.
- P⁹. Non sum bos equidem!
- M. Vereor ne sis asinus!—Perge, inquam, perge.
- P⁵. "Non iniussa cano." (*risus*).
- M. Quare ridete?
- P¹⁰. Quia non iniussus canit non iniussa!
- M. Salse dictum. Accipe hoc praemiunculum (*dat cartulam pictam*). Perge tandem.
- P⁵. "... Pergite, Pierides. Chromis et Mnasyllus in antro Silenum pueri somno videre iacentem, inflatum hesterno venas, ut semper, Iaccho:serta procul tantum capiti delapsa iacebant."
Non intellego "procul tantum."
- M. Multi multa de his disseruerunt, totum volumen notarum. Sed si dubium est, quid primum temptabimus?

P¹¹. Quaeramus apud Theocritum.

M. Bene mones. Distribuat aliquis Theocritos, quaerite primi poematis versum quadragessimus quintum.

P¹². τυτθὸν ὅσον ἄπωθεν.

M. Scilicet τυτθόν ἐστὶν ὅσον ἀπέχει, parva res est quantum abest. Hic "tantum" dicens quasi digitis signum facit, indicat parvum intervallum, digitum et pollicem parvo intervallo separatos protendit. Nam "procul" non significat "longo intervallo," sed "aliquo intervallo." Sic Vergilius ipse. Quaerite Aeneidos quintum, versum septingentesimum septuagesimum quintum, "stans procul in prora," scilicet non in eodem loco. Et Plautus in Captivis, versu ducentesimo duodevicesimo, "secede procul," veni huc secreto. Recita.

P⁵. "... Quid loquar aut Scyllam Nisi, quam fama secutast candida succinctam latrantibus inguina monstris Dulichias vexasse rates."

P¹². Scimus de Scylla, sed quare dicit "Scyllam Nisi" ?

M. *Erravit Silenus, vino sopitus; quia erant duae Scyllae —(*magnus risus*). Quid ridetis ?

P¹². *Quia ebrius vidit duas Scyllas.

M. *Sed erant duae . . .

P¹². *Vidit ergo quattuor ! (*risus*).

M. *Immo vero vidit unam (*risus*). Sed de altera Scylla, et de patris crine purpureo, longa est fabula, et iam audio tintinnabulum tinniens. Valet.

Pueri. Vale tu quoque.

CICERO: AD ATTICUM¹

Magister. Iubeo vos salvere. Valuistisne usque ?

Pueri. Iubemus te quoque salvere, magister. Valuimus.

M. Gaudio me vos afficitis maximo, namque si vos valetis, ego quoque valeo.

P¹. Itane vero ?

M. Ita enimvero, ita hercle vero : fieri non potest ut sit res aliter. Nihil prohibere potest quominus valeam. At tu, Philippe ? quid agit valetudo ista ? quid gravedo, vel tussis, vel tonitrus ?

Philippus. Meliusculus fio.

M. Nihil prohibere . . .

Ph. Nihil prohibere potest quominus meliusculus fiam. Convalesco, sed eheu ! tardiuscule.

M. Melius sero quam numquam. Curavitne te medicus ?

Ph. Nempe fomentis mitigavit dolorem, mater autem me sagina confersit amplissima, lacte, caseo, melle, agnina, bovilla, porcina—

P². O di immortales ! Ideo tam rotundum est factum corpusculum istud !

M. Sed hoc agite. Nihil . . .

Pueri. Nihil prohibere potest quominus hoc agamus.

M. Ad Atticum, primi secundam. Recita tu.

P³. “ Cicero Attico sal.” Quid “ Sal ” ?

P⁴. Salutem dat, inepte.

P³. Bene mones, bene revocas in mentem immemori. “ L. Iulio Caesare, C. Marcio Figulo consulibus, filiolo me auctum scito salva Terentia.”

En tragoedus in scaena !

P⁴. At vos plaudite.

¹ Videtis hic quoque contaminationem fieri multarum epistularum, ut sit semper aliquid πρὸς τὸν Διόνυσον.

- M. Immo tamquam titulus in muro propositus, aut aliquid ex Actis Diurnis nostratibus.
- P³. “Auctus filiolo!” salse dictum.
- P⁵. *Parvum Ciceronis incrementum!
- M. Significant quoque amorem haec deminutiva, scilicet “caro filio”. Sed quomodo auctus est?
- P⁶. Gens Tullia aucta est, quasi appendix additur familiae.
- P³. (viii. 3). “Tulliola, deliciolae nostrae, tuum munusculum flagitat et me ut sponsorem appellat; mihi autem abiurare certius est quam dependere.” En iterum deminutiva; Tullia scilicet quam amo, maxima mea voluptas. Poscit igitur munus?
- M. Poscit scilicet “munusculum”, quid hoc anglice?
- P⁷. *“Your kind gift.”
- P³. Non intellego cetera; quis est sponsor?
- M. Qui dicit “spondeo”, et si alter non dabit, debet ipse dare. Notate vos in libellis “sponsio”, et quaerite ex dictionario antiquitatum; ego cras rogabo, parati estote. Quid deinde? an spondet?
- P³. Non spondet, negat se fore sponsorem. Sed quid sibi volt “dependere”?
- M. Idem quod expendere, sumere: non ego pro te solvam pecuniam. Manet tamen unum, quod vos fefellit: “appellat”.
- P⁸. Vocat? nominat?
- M. Aliquid maius inest. Licebat enim per antiquas leges creditori, si solvendo non erat aliquis, ante fores magna voce appellare vel compellare debitorem, “Da mihi debitam pecuniam”! Deinde “appellare”, scilicet in ius vocare: “ambula in ius”! Quid nos nominamus eum qui iterumque iterumque debitum flagitat?
- P⁹. *Anglice “dun”.
- M. Perge tu.
- P¹⁰. (x. 4). “Bibliothecam tuam cave cuiquam despondeas, quamvis acrem amatorem inveneris; nam ego omnes

meas vindemiolas eo reservo, ut illud subsidium senectuti parem." Estne idem hic "despondeas" ac spondere, sponsor?

M. Non, alia est translatio. Volitat enim, velut apis, de flore in florem, iocatur semper. Cupidus erat, ut vides, emendae Attici bibliothecae; et assimilat bibliothecam illam filiae Attici, quam quasi in matrimonium petit. Pater autem, qui filiam dabat, dicebatur petenti "despondere". Hinc vocabulo "amatorem" utitur.

P¹⁰. Et vindemiolae quae sunt?

M. Scisne quid sit vindemia?

P¹⁰. Ubi servi uvas colligunt.

M. Ita, quasi "vinum demunt". Post autem vindemiam, aliquantulum uvarum solebat relinqui forte hic illic, quod colligebant primi quique gratis. Fortasse rem similem vidisti, ubi pueri feminaeque relliquia colligunt spicarum in agris?

P¹⁰. Audivi equidem, sed nunc perpauxillulum relinquit machina.

M. Verum praedicas tu quidem. Sed colligere se suas vindemiolas affirmat Cicero, scilicet si quid compendi facere potest ex reditu agrorum, ut in bibliotheca emenda dependat. Perge.

P¹⁰. (x. 6). "Tulliola tibi diem dat, sponsorem appellat." Ecce iterum! sed quid valet "diem dat"?

M. Nominat diem, quo eat in ius, et res agatur apud iudices. Non igitur effugiet Atticus. Nihil prohibere...

P¹⁰. Nihil prohibere potest quominus det munusculum.

M. Post haec est longa de summis occupationibus epistula, quam rem nos nominamus "high politics." Recita, Turde.

Turdus.¹ (II. i. 9). "Favonius meam tribum tulit honestius quam suam, Lucei perdidit. Accusavit Nasicam inhoneste ac modeste tamen; dixit ita ut Rhodi videretur molis potius quam Moloni operam dedisse." Non intellego.

¹ Nomen pueri.

M. "Tulit" intellegis sane : suffragia scilicet.

T. Quidni ? sed quis erat Molo ? quid hoc de "molis" ?

M. Rhodus tum erat philosophis et rhetoricis plena, sicut Athenae, sicut nunc Cantabrigia. Iuvenes igitur operam dabant rhetoricae, et Molo erat rhetoricus. "Mola" autem quid sit non ignoras.

T. Vera praedicas. Instrumentum est quo servi frumentum molunt, saxum.

M. Sic : farinam faciunt. Quaenam igitur est sententia ?

T. Ut opinor, operam dedit servili labori, ubi debebat operam dare arti rhetoricae.

M. Itaque tempus trivit, tamquam servus frumentum terens. Qualis igitur erat orator ?

T. Servilis, malus, imperitus.

M. At *παρονομασία*, lusus verborum ? Quid Anglice ?

T. *Infandum iubes renovare dolorem !

P¹¹. *"He ground more wild oats than logic."

M. Bene tu quidem : do tibi praemium. Aut fortasse : 'he must have been grinding at the corn mill rather than at John Stuart Mill.'

P¹¹. Non ita male : reddo tibi praemium (*risus*).

M. *σὸς ὁ πυραμοῦς* : melius tu quam ego, quamvis non sit omnino eadem sententia. Perge tu.

P¹². (II. xii. 4) "Dicaearchum recte amas ; luculentus homo est, et civis haud paulo melior quam isti nostri *ἀδικαί-αρχοι*." Semper nova nomina : conturbat mentem meam.

M. Ita fit in epistulis. Sed consideremus. Dicaearchus erat historicus Graecus, de quo Atticus, ut videtur, scripserat. Ludit de nomine eius ubi addit "nostri isti *ἀδικαί-αρχοι*." De triumviris scilicet loquitur ; erant non iusti rectores, *οὐ δίκαιοι ἄρχοντες*. Quid Anglice ?

P¹². *"Injustices of the Peace."

M. Salse dictum : accipias munusculum.—Aliud quid ? Etiam. Perge.

P¹². “Litteras scripsi hora decima Cerialibus, statim ut tuas legeram, sed eas eram daturus, ut putaram, postridie, ei qui mihi primus obviam venisset. Terentia delectata est tuis litteris ; impertit tibi multam salutem, καὶ Κικέρων ὁ φιλόσοφος τὸν πολιτικὸν Τίτον ἀσπάζεταιται.

M. Numquid in prima sententia notandum ? Dixi saepius antea.

P¹². Liquet sane : epistolari imperfecto utitur.

M. Itaque dic alio modo.

P¹². “Dabo, ut puto, cras ei qui mihi primus obviam venerit.”

M. “Dabo ? ” Cui dabit ?

P¹². Nuntio scilicet. Sed quare nunc graece scribit ?

M. Saepissime ad Atticum scribit graece ; non erat graecus homo Atticus, sed habebat nomen graecum ; itaque erat iocus perennis inter eos, ut colloquerentur graece. Intelligisne autem quae sit summa huius sententiae ? Subest enim aliquid.

P¹². Non intellego.

M. Eratne πολιτικὸς Titus Atticus ?

P¹². Non, erat faenerator, erat negotiator, erat fautor litterarum, ac potius emptor librorum.

M. Φιλόσοφος igitur, si vis blandiri.

P¹². Et Cicero, qui re vera erat πολιτικός, se vocat φιλόσοφον.

M. Sic vicibus versis partes inter se mutuuntur.

P¹². Erat autem philosophus quoque Cicero.

M. Valet.

Pueri. Vale tu quoque.

HORACE: ODES III, iv

M. Salvete.

P. Salve tu quoque.

M. Sed quid hoc est rei? Quo comam tu unxisti?

P¹. Id est unguentum quod nominant barbari "Persean Pomade."

Avis.¹ *Heu heu! Persicum odi pueri pomatum!

M. Et ego. Satis est hominibus oleum humanum, mea quidem sententia. Nihil humani a me alienum puto, sed ne sutor ultra crepidam.

Avis. Salve, fons proverbiorum!

M. Ita: sicut sol ipse, lumen meum spargo et super iustos et super iniustos; ideo tu quoque partem habes.

Avis. Hercle vero, iure iusto.

M. Acu rem tetigisti. Sed tempus erat versibus, sodales: repetamus Horatium nostrum, Carminum librum tertium, carmen quartum. Recita.

P². "Descende caelo et dic age tibia
regina longum Calliope melos,
seu voce nunc mavis acuta
seu fidibus citharave Phoebo."

M. Metrumne cognovisti?

P². Plusve minusve.

M. Versuum mensuram scribamus in tabula. [*Ita facit.*]
Quomodo auribus sonat tuis?

P². Habet in se aliquid magnifici. Numquid est tale apud nostrates?

M. Imitati sunt non nulli, sed vix feliciter. Tenison inter alios, Champion credo, ipse quoque ego, si licet magnis componere parva.

P². Dic precor.

M. "How grand in autumn warm in an overcoat
To sail the surges round to the Isle o' Wight,
September, October, November,
Faint as a dream on a drowsy morning!"

¹ Nomen pueri.

P². Non male sonat, sed quid significat ?

M. Nimum petis a tirone ; sed quantitas syllabarum est recta, itaque potest esse vobis subsidio qui veri estis poetae. Imitaberis tu quoque, sed Latine, postea. Nunc ad rem. Numquid rogandum ?

P³. Quis est Calliope ?

P⁴. Musa, credo.

M. Una hercle vero ex novem Musis, scilicet Musa epici carminis : ideo addit " longum melos." Tibia autem quid est ?

P⁵. Longa canna foraminibus plena.

M. Cithara ?

P⁵. Quasi lyra. Sed fidibus ?

P⁵. Obsecro fidem deorum : an hoc est ?

P². Funge, barde, vervex ! Nonne scis multum interesse inter fidem et fides ? Nam fides quoque sunt fere idem quod lyra.

M. Perge . . .

P². " Me fabulosae Volture in Apulo
nutricis extra limen Apuliae
ludo fatigatumque somno
fronde nova puerum palumbes
texere, mirum quod foret omnibus,
quicumque celsae nidum Acherontiae
saltusque Bantinos et arvum
pingue colunt humilis Forenti,
ut tuto ab atris corpore viperis
dormirem et ursis, ut premerer sacra
lauroque collataque myrto
non sine dis animosus infans."

P⁵. *Optimum hoc.

P⁵. Quam bene rem acu tetigit ! Incipit a " me," finis est " infans."

M. Sed de singulis. Primum quid sibi volt " fabulosae ? "

P⁵. Apulia est plena fabularum, ut mihi videtur.

P². Palumbes, precor ?

P⁵. Columbae, rauco susurro, ut ait aliquis.

M. Quis tandem ?

P⁵. *Numeros memini, si verba tenerem.

M. Mitte hoc dumtaxat. Quaenam est loci syntaxis ?

P⁷. Me fatigatum palumbes texere, quod mirum foret, ut tutus dormirem infans.

P⁹. Sed quid dicet de nutrice ?

M. Quis erat nutrix ?

P⁹. Apulia, ut videtur, sed Apulia est terra.

M. Licet ita dicere per translationem : sed videamus quid habeant codices.

P⁹. Heu ! limina Pulliae ! Vel etiam Polliae ! Ergo Pollia erat nutrix ? Salve, Pollia !

P¹⁰. Sed qui sunt " vulg. Acr. Porph. " ?

M. " Vulgo " significat ita legi in libris impressis, et deterioribus codicibus. Acron (vel potius " pseudo-Acron ! ") et Porphyryon erant interpretes, sed ut videtis, ne unus quidem bonus codex habet limen Apuliae. Nonne mirum ? Est aliud quoque. Nonne auditis quantitatem ?

P¹⁰. Audio : Āpŭlo et Āpŭliae !

M. Et eadem simul fere dicta. Vix credo potuisse hoc scribere Horatium. Et si ipse dicit Polliam fuisse nutricem, quis negabit ?

P¹⁰. Itaque Horatius infans erat apud nutricem suam Vulture in Apulo, et nequam puer erravit per silvas, et postea quaerens nutrix eum invenit, tutum, foliis tectum ! Bonam fabulam !

M. Per me ita sit. Nunc dicamus breviter eam fabulam.

P⁷. Sed quare erat fabulosa nutrix, si erat humana nutrix ?

P¹¹. Fortasse fabulas dicebat !

M. Sic ipse Porphyryon ! " Fabulosam nutricem appellavit quod hae fere alumnis suis narrare fabulas solent. " Sed palumbes scilicet fabulosae, quia multae erant fabulae de eis dictae. Compendium, precor.

P. Puer eram in Apulo Vulture, et erravi, deinde ludo fatigatus obdormivi; palumbes me foliis texerunt, et vicini mirabantur quonam modo tutus dormirem,—sed quid cetera?

M. Animosus is est qui animos habet, fortis est; addit hoc deis volentibus fieri. Nam sine dis quomodo potest fieri fortis infans? Perge.

P⁴. “Vestris amicum fontibus et choris
me Philippos versa acies retro——”

P⁵. Non, non!

P⁴. *Nonne recte dixi?

P⁵. *An nihil interest inter non et non non?

P⁴. *Non! (*risus*).

“Non me Philippis versa acies retro,
devota non exstinxit arbos,
nec Sicula Palinurus unda.”

P⁶. Quid factum est Philippis?

P⁶. Augustus vicit Brutum et Cassium.

P⁷. Nondum Augustus erat sed Octavianus.

P⁶. Non memini quo anno.

P⁷. Ante Christum natum quadragesimo altero.

P⁶. Quid ad Horatium?

P⁷. Nempe in acie erat Horatius, et fugit! (*risus*).

M. Quaere locum Horatianum: quis meminit?

P¹⁰. Ego! (*invenit carmen septimum libri secundi*) “Tecum Philippos et celerem fugam sensi, relicta non bene parmula!”

P¹¹. Sicut Alcaeus et alii. Meliores videntur esse poetae cursu quam versu.

P¹². Versus fit extemplo si se quoque vertunt!

P¹. Et haec arbor non est nobis ignota: videte tertium decimum illius libri:

“Ille et nefasto te posuit die,
quicumque primum, et sacrilega manu
produxit, arbos, in nepotum
perniciem opprobriumque pagi,”
quia in caput domini cecidit!

P⁵. Quid de Sicula unda ?

M. Ut videtur, in eo erat ut mari periret Horatius, sed cetera nescimus.

P⁵. At Palinurus quis ?

M. Gubernator erat Aeneae, et in mare cecidit. Quaere apud Vergilium, Aeneidis quarti octingentesimum tricesimum tertium: recita (*recitat ex libro usque ad sexagesimum primum*).

M. Nunc compendium loci.

P⁵. Vos, Musae, servastis me a periculis belli, arboris, maris.

M. Perge.

P⁴. " Utcumque mecum vos eritis, libens
 insanientem navita Bosporum
 tentabo et urentes arenas
 litoris Assyrii viator ;
 visam Britannos hospitibus feros
 et laetum equino sanguine Concanum,
 visam pharetratos Gelonos
 et Scythicum inviolatus amnem."

P³. O di immortales ! ergo timet nos Romanus !

M. Minime vero : non hostibus feros, sed hospitibus. Credebantur esse crudeles Druidorum caussa, qui sacrificia faciebant horribilia. Eodem modo Concanorum mores et Gelonorum reprehendit. Sanguinem equinum lacte commixtum bibebant utrique. Compendium, precor.

P³. Vos infantem me servavistis, vos iuvenem, vos semper servabitis etiam inter saevos et immites homines, usque ad finem orbis terrarum.

M. Recita tu.

P³. " Vos Caesarem altum, militia simul
 fessas cohortes abdidit oppidis,
 finire quaerentem labores
 Pierio recreatis antro."

M. Intelligisne ?

P³. Post civilia bella, Augustus operam dat Musis.

- M. Ita : et sic coniungit secum Caesarem, scilicet Augustum, ope Musarum. Memento enim contra Caesarem pugnasse Horatium, et Caesarem solita sua magnanimitate Horatio ignovisse.
Sed an intelligis quid hoc de oppidis significet ?
- P³. Credo equidem. Distribuit inter oppida milites.
- M. Et distribuit militibus agros, quos aliquando agricolis dempserat. Meministi eclogae primae ?
- P³. Memini. Vergilius agro exutus est, deinde Augustus reddidit.
- M. Tale consilium hic quoque revocat in mentem Augusto Horatius ; perge tu recitare.
- P⁵. “ Vos lene consilium et datis et dato
gaudetis, almae. scimus, ut impios
Titanas immanemque turmam
fulmine sustulerit caduco,
qui terram inertem, qui mare temperat
ventosum, et urbes regnaque tristia
divosque mortalesque turbas
imperio regit unus aequo.”
- M. Compendium, precor, si non tibi molestum.
- P⁵. Iuppiter Titanas vicit, regitque terram et mare et urbes,
regit deos et homines.
- M. Et quomodo ?
- P⁵. Iusto imperio.
- M. Sic Augustus quoque hostes suos vicit, post multa pericula terraque marique, et unus regit, sed ubi addit
“ iusto imperio,” suadet ut sit iustus.
- P⁸. Quid valet “ caduco ” ?
- P⁵. Quod cadit ; vel in eo est ut cadat.
- M. Pergamus : quae sequuntur eandem fere sententiam habent, pericula et victoriam. [*recitat usque ad versum sexagesimum quartum.*]
- P⁸. Non intellego haec : dixit enim, nunc repetit, et Iuppiter ipse terretur, ut dicit.

M. Haec interprete egent, re vera. Sed si Iuppiter terretur, non terretur Pallas; ecquid interest inter Iovem et Palladem?

P³. Iuppiter rex est, Pallas autem—quid Pallas? Artifex est. Scio, habet quoque sagittas, et Gorgona.

M. Recordare quid in Iliade legeris. Qualis erat Iuppiter? qualem eum dicas, si esset homo?

P⁸. Potentissimum, validissimum, iudicem—

M. Ita hercule vero, sed si iratus erat, quid faciebat? Quid, ubi Iunoni irascebatur?

P⁸. Suspendit eam ex Olympo, et Vulcanum crure arrepto deiecit!

M. Ita: erat non malus deus ille quidem, sed animi impotens. Pallas autem inter deos talis erat qualis Ulysses inter homines, ideo Ulyssem amabat: πολύμητις erat, bona suadebat. Hic igitur Horatius significare volt, si vis hostium esset tremenda, mentem tamen Caesaris numquam esse victam. Itaque Athena et Apollo, qui artes civiles colunt, et vitam hominum urbanorum fovant, significant alium esse Augustum, alios barbaros.

Mox cives suos monet ne ipsi sibi sint exitio: utantur vi temperata, neve obliviscantur monstrorum qui perierunt. [*Recitatur id quod superest; deinde totum carmen ab initio.*]

M. (*ad finem*). Pergit igitur ab hoc eventu ad vitam posteriorem, monstratque se semper Musarum fuisse amicum. Videte enim quanta curiositate verba componat. Ad initium "vester . . . vester" (21); in proximo quaternio primum "vestris" (25), deinde in primo versu sed non prima verba "mecum vos" (29); deinde "vos" primum bis (37, 41); denique omnia ducit ad Augustum, et rem Romanam: namque cives et monet et hortatur imaginibus fabulosis, ut sint animosi non sine dis.

THUCYDIDES I, 1

Διδάσκαλος. Χαίρετε.

Παῖδες. Χαῖρε καὶ σύ.

Δ. *τίς ἔχει ῥῆσιν ;¹

Α. *ἐγώ.

Δ. *περὶ τίνος ;

Α. *περὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου.

Β. *τί μεταλλάξ ;

Δ. φεῦ τῆς παρονομασίας. φλυαρεῖς, ὑθλεῖς, ληρεῖς.
δὸς ποινήν, δὸς δίκην—φέρε μοι τὸν θησαυρόν.

Γ. [προτείνει θησαυρόν. Β' ὀβολὸν καταβάλλει, λέγων,]

Β. ὀλίγον τε φίλον τε.

Δ. λέγε νυν τὴν ῥῆσιν [λέγει]

Δ. ἀρχώμεθα νῦν τοῦ Θουκυδίδου· ὄντος χαλεποῦ—δή, καὶ γὰρ τὸ μὲν μέγιστον μέρος ἱστορία ἐστὶν εὐμαθεστάτη ἀναγιγνώσκοντι, τὰ δὲ λοιπὰ ὄχλον παρέχει τινά. ἀναγίγνωσκε σύ.

Ε. “Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων, ὡς ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους, ἀρξάμενος εὐθύς καθισταμένου, καὶ ἐλπίσας μέγαν τε ἔσεσθαι καὶ ἀξιολογώτατον τῶν προγεγενημένων, τεκμαιρόμενος ὅτι ἀκμάζοντές τε ἦσαν ἐς αὐτὸν ἀμφοτέρω παρασκευῇ τῇ πάσῃ, καὶ τὸ ἄλλο Ἑλληνικὸν ὄρων ξυνιστάμενον πρὸς ἑκατέρους, τὸ μὲν εὐθύς, τὸ δὲ καὶ διανοούμενον.”

Δ. δειξάτω τις τὴν σύνθεσιν τῶν μερῶν, ὥσπερ ὀστᾶ τοῦ σώματος.

Ε. Θουκυδίδης ξυνέγραψεν—ἀρξάμενος—ἐλπίσας—τεκμαιρόμενος—ὄρων.

Δ. καὶ τίς ἡ γνώμη ;

Ε. ξυνέγραψεν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἐπειδὴ ἤλπισεν μέγαν ἔσεσθαι τεκμήριον δὲ ἢ τε παρασκευῇ καὶ ἢ συμμαχία πάντων.

Δ. καθισταμένου ;

Ε. ἀρχομένου τοῦ πολέμου.

¹ Ἐλεγον οἱ παῖδες ῥήσεις ἕκαστος ἐν μέρει, περὶ οὗ ἐθέλοιεν.

- Δ. ἐλπίσας ; ἄρ' ἂν ἐλπίζοι τοῦτο ὁ εὖνους τῇ πόλει ;
- Ε. καὶ καλὰ καὶ κακὰ ἐλπίζει τις· καταδοκᾶ, πιστεύει ἔσεσθαι.
- Δ. πῶς δ' ἀξιολογώτατον τῶν προγεγενημένων ; ἄρα ἦν καὶ οὗτος ἑαυτοῦ προγεγενημένος ;
- Ε. ἀξιολογώτατος μὲν οὖν ὡς πρὸς τοὺς προγεγενημένους. ἔστιν ἰδίωμα λέξεως.
- Δ. μέμνησαι ὅτι εἶπε Μίλτων ;
- Z. Adam, the noblest of his sons since born,
And fairest of her daughters, Eve.
- Δ. ἔστι δὴ μίμησις αὕτη γε, ἀλλ' οὐκ Ἀγγλικὸν ἰδίωμα. πόρρω.
- Ε. “ τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν καὶ τὰ ἔτι παλαιότερα σαφῶς μὲν εὐρεῖν διὰ χρόνου πλῆθος ἀδύνατα ἦν, ἐκ δὲ τεκμηρίων ὧν ἐπὶ μακρότατον σκοποῦντί μοι πιστεῦσαι ξυμβαίνει, οὐ μεγάλη νομίζω γενέσθαι οὔτε κατὰ τοὺς πολεμίους οὔτε ἐς τὰ ἄλλα.”
- Η. τί χρόνου πλῆθος ;
- Ι. ἀριθμὸς ἐνιαυτῶν.
- Η. καὶ “ τεκμηρίων ὧν ” οὐ μανθάνω· πῶς “ ὧν πιστεῦσαι ” ;
- Ι. ἀντὶ τοῦ “ τεκμηρίων οἷς πιστεῦσαι ”.
- Δ. ὥσπερ ἔλκει πρὸς ἑαυτὴν ἡ γενικὴ πτώσις ἢ τοῦ “ τεκμηρίων ” τὴν τοῦ “ οἷς ”, καὶ γίγνεται γενικὴ καὶ αὕτη.
- Η. πιστεῦσαι ξυμβαίνει ;
- Κ. *τυγχάνω πιστεύων.
- Δ. τίς ὁ νοῦς ;
- Ε. τὰ παλαιὰ οὐκ ἦν σαφῆ διὰ τὸν χρόνον, ὅμως δ' ἔχω τεκμήρια οἷς πιστεύω.
- Δ. ἀλλὰ πότε ἦν οὐ σαφῆ ; ἄρ' οὐκ ἔστιν οὐ σαφῆ οὐδὲ νῦν ;
- Ε. ἦν τότε, ὅτε ἐζήτει ὁ Θουκυδίδης.
- Δ. μάλιστά γε. πόρρω δὴ· σὺ λέγε.
- Λ. “ Φαίνεται γὰρ ἢ νῦν Ἑλλὰς καλουμένη οὐ πάλαι βεβαίως οἰκουμένη, ἀλλὰ μεταναστάσεις τε οὔσαι τὰ πρότερα καὶ ῥαδίως ἕκαστοι τὴν ἑαυτῶν ἀπολείποντες βιαζόμενοι ὑπὸ τινῶν ἀεὶ πλειόνων.”
- Β. τί λέγει τὸ “ μεταναστάσεις ” ;
- Γ. *μεταβολαὶ οἰκιῶν.

- Δ. πρότερον μὲν εἶπεν “ἐκατέρους”, νῦν δὲ “ἕκαστοι”. τί διαφέρει;
- Γ. τὸ μὲν ἐκάτεροι ὅταν ἦ δύο μέρη, τὸ δ’ ἕκαστοι ὅταν πλείω μέρη.
- Δ. τί δὲ τὸ ἕκαστοι καὶ τὸ ἕκαστος;
- Γ. ἕκαστος μὲν ὅταν ἦ εἷς τις μόνος, ἕκαστοι δὲ ὅταν πολλοί, πλῆθος, πόλις, λαός.
- Δ. εὖ γε. πόρρω.
- Λ. “τῆς γὰρ ἐμπορίας οὐκ οὔσης, οὐδ’ ἐπιμιγνύντες ἀδεῶς ἀλλήλοις οὔτε κατὰ γῆν οὔτε διὰ θαλάσσης, νεμόμενοί τε τὰ αὐτῶν ἕκαστοι ὅσον ἀποζῆν, καὶ περιουσίαν χρημάτων οὐκ ἔχοντες οὔτε γῆν φυτεύοντες, (ἄδηλον ὃν ὁπότε τις ἐπελθὼν καὶ ἀτειχίστων ἅμα ὄντων ἄλλος ἀφαιρήσεται), τῆς τε καθ’ ἡμέραν ἀναγκαίου τροφῆς πανταχοῦ ἂν ἡγούμενοι ἐπικρατεῖν, οὐ χαλεπῶς ἀπανίσταντο, καὶ δι’ αὐτὸ οὔτε μεγέθει πόλεων ἰσχυον οὔτε τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ.”
- Ε. *φεῦ. τίς ὁ νοῦς; ἐν τῷ ἐμῷ νῷ γίνεται πάντ’ ἀναμίξ.
- Δ. πρῶτον μὲν οὖν περὶ τῶν ὀνομάτων. ἐμπορία;
- Ζ. *τό τε πωλεῖν καὶ πιπράσκειν.
- Δ. νεμόμενοι;
- Η. χρώμενοι τῇ γῇ.
- Δ. ὅσον ἀποζῆν;
- Η. τοσοῦτον ὥστε ζῆν ἀπὸ τῆς γῆς.
- Δ. οὐ γὰρ ἤθελον ἀναλοῦν τὸν κόπον ματαίως. ὥσπερ εἶπέ μοι νεωστὶ γεωργός τις ἐν τῇ Κρήτῃ. ἠρώτησα μὲν αὐτόν, διὰ τί οὐκ οἰκοδομεῖς οἰκίαν ἀμείνω; ὁ δὲ γεωργός, τί πλέον, ἢ δ’ ὅς, ἔχοιμ’ ἂν; ἤδη γὰρ κατέκαυσάν μοι τὴν οἰκίαν οἱ Τοῦρκοι τρίς.
- Θ. τί τὸ “περιουσίαν”;
- Β. πλέον ἢ ἀνάγκη.
- Γ. ἄλις εἶχον, ἢ μόλις ἄλις.
- Θ. εἴθε μοι γένοιτο περιουσία χρημάτων.
- Δ. τί ἂν χρῶο, εἰ ἔχοις;
- Θ. σοὶ μὲν ἂν δοίην, ὦ φίλτατε διδάσκαλε, ὀλίγον τε φίλον τε—

Δ. καὶ εὖ ἂν ποιήσῃς δούς.

Θ. τῷ δὲ θησαυρῷ ὀλίγον τε φίλον τε—

Δ. καὶ σεαυτῷ δὴ πολὺ τε καὶ φίλτατον.

Θ. *ἐπεὶ ἐγγυτέρου γόνου κνήμης.

Δ. οὐκ ἔστιν ὅπως οὐκ ἔστιν ἀληθὲς ἐκεῖνό γε. ἀλλὰ φέρε δῶμεν ὀλίγον τε φίλον τε καὶ τῷ Θουκυδίδη. πῶς ἐνέμοντο τὴν γῆν, οὐ γῆν φυτεύοντες ;

Κ. σῖτον μὲν ἐφύτευον πάντων μάλιστα.

Δ. ἐφύτευον μὲν οὐ, ἔσπειρον δέ· δένδρα γὰρ φυτεύεται, οὐ σῖτος.

Λ. τί τὸ “ἀδηλον ὄν” ;

Δ. λέγεται γὰρ καὶ “ὄντος ἀδήλου” καὶ “ὄν ἀδηλον”, λελυμένως, καὶ οὕτως τὸ ἐξόν, παρόν, καὶ τὰ λοιπά, καὶ δὴ καὶ “δοκοῦντ’ ἔμοιγε” καὶ “δόξαντα”, ἀλλ’ οὐχ οὕτως τὰ ἄλλα ῥήματα.

Λ. ἔστι δὲ καὶ τὰ ἐπόμενα χαλεπά, “τῆς τε καθ’ ἡμέραν ἀναγκαίου τροφῆς πανταχοῦ ἂν ἠγούμενοι ἀνακρατεῖν”.

Μ. *νομίζοντες ἄλις τροφῆς ἔξειν πανταχοῦ. τὸ γὰρ “ἀνακρατεῖν ἂν” ταυτόν ἐστιν ὅπερ τὸ “ἀνακρατήσειν”.

Δ. εἶτα τίς ἐστιν ἡ σύνθεσις πάντων ;

Λ. οὐκ οὔσης—οὐδ’ ἐπιμιγνύντες—νεμόμενοί τε—οὐκ ἔχοντες οὐδὲ φυτεύοντες—ἀδηλον ὄν—ἠγούμενοι δέ—ἀπανίσταντο.

Δ. καὶ νῦν λέγε κατὰ μέρη, καθ’ ἕκαστα.

Λ. οὐκ ἦν ἐμπορία—οὐκ ἐπεμίγνυον ἀλλήλοις—ἐνέμοντο τὴν γῆν ὅσον ἀποζῆν—οὐκ εἶχον περιουσίαν χρημάτων—οὐκ ἐφύτευον γῆν—ἀδηλον ἦν τίς κλέψει—ἀτείχιστα ἦν πάντα—τροφὴν ἠγοῦντο ἔξειν πανταχοῦ—ῥαδίως ἀπῆλθον.

Δ. νῦν οὖν, ὦ οὔτος, πάλιν ἀνάγνωθι σύ.

Μ. [ἀναγιγνώσκει.]

Δ. καὶ τίνι οὐ φανερά ταῦτα ;

Πάντες. *οὐδενὶ ᾧτινι οὐ φανερά.

Δ. λέγε νῦν δὴ, ὦ Θουννίδη.¹

Θυν. “ἄ μοι δοκεῖ Ἀγαμέμνων . . .”

Δ. *μὴ ἐνταῦθα, ὦ δαιμόνιε.

¹ ὄνομα παιδός.

Θυν. *φεῦ, ἄνευ νοῦ καὶ φροντίδος εἶπον.

Π. *εὖ γε, γιγνώσκεις σεαυτόν.

Δ. *ὥσπερ ὁ φιλόσοφος.

Θυν. *γιγνώσκω τ' ἑμαυτόν καὶ συγγιγνώσκω ἑμαυτῶ.

Δ. καὶ ἔγωγέ σοι. πόρρω.

Θυν. (x. i.) “Καὶ ὅτι μὲν Μυκῆναι μικρὸν ἦν, ἢ εἴ τι τῶν τότε πόλισμα νῦν μὴ ἀξιόχρεων δοκεῖ εἶναι, οὐκ ἀκριβεῖ ἂν τις σημείῳ χρώμενος ἀπιστοίη μὴ γενέσθαι τὸν στόλον τοσοῦτον ὅσον οἷ τε ποιηταὶ εἰρήκασι καὶ ὁ λόγος κατέχει.”

Δ. μανθάνεις ὅτι λέγει;

Θυν. *μανθάνω. λέγουσιν οἱ ποιηταὶ ὅτι ὁ στόλος οὗτος μέγιστος ἦν· οἱ δὲ νῦν ἄνθρωποι, ὀρῶντες τὰς Μυκῆνας μικρὰς οὔσας, ἀπιστοῦσιν. ὅμως δ' ἀκριβῶς σκεψάμενος ὄψεται τις ἀληθῶς λέγοντας.

Β. ἀλλ' οὐ μανθάνω τὸ ἀξιόχρεων.

Γ. ἀξιόχρεως ἐστὶν ἄξιος λόγου, ὥσπερ ἄξιον χρέος ἢ χρῆμα.

Δ. τοιοῦτό τι, καὶ κλίνεται Ἀττικῶς, ὡς λέγουσιν, Ἀττικῇ κλίσει· ἐν ἧ τὸ ὦ ἐστίν, ὅπου τὸ “λόγος” ἔχει τὸ οὔ· ὥσπερ λόγος λόγου λόγοις, ἀξιόχρεως—χρεω—χρεως. τὸν τόνον μανθάνεις που, ὥσπερ πόλεως. ῥάδιόν ἐστι μεμνήσθαι.

Ε. τί δὲ τὸ μή; οὐκ ἀπιστοίη ἂν μὴ γενέσθαι, σημαίνει πιστεύει μὴ γενέσθαι, τοῦναντίον τῆς γνώμης.

Ζ. ἄρ' ὅμοιον ἐστὶ τῶ “οὐκ ἀπαρνοῦμαι τὸ μή”;

Δ. ὅμοιον. κυρίως γὰρ ἡ σύνταξις ἐστὶν ἀκουλούθησις, οὐκ ἂν ἀπιστοίη ὥστε μὴ γενέσθαι, τοῦτ' ἐστὶ πιστεύει ἂν γενέσθαι.

Ε. μανθάνω.

Δ. χαίρετε.

Πάντες. χαῖρε καὶ σύ.

AESCHYLUS: AGAMEMNON

Δ. χαίρετε.

Πάντες. χαῖρε καὶ σύ.

Δ. *φεῦ· τίνας ὀσφραίνομαι ; τίς αὕτη ἢ ὀσμή ;

Α. *εὐκάλυπτος οἶμαι.

Βούς.¹ *δυσκάλυπτος μὲν οὖν· οὐ γὰρ ἄν τις εὔ καλύπτοι.

Πίθηκος.¹ οὐ μανθάνω.

Γ. νοσεῖ μὲν οὗτος, εὐκάλυπτος δ' ἐστὶν ὄνομα τοῦ φαρμάκου.

Πίθηκος. μανθάνω, ἐνόσησα γὰρ καὶ ἐγώ.

Γ. *παθήματα μαθήματα.

Δ. σὸν ἔργον, ὦ Ἡερμέ.¹

Θ. “ θεοὺς μὲν αἰτῶ

καὶ νῦν φυλάσσω λαμπάδος τὸ σύμβολον,
αὐγὴν πυρός, φέρουσιν ἐκ Τροίας φάτιν
ἀλώσιμον τε βάξιν· ὧδε γὰρ κρατεῖ
γυναικὸς ἀνδρόβουλον ἐλπίζον κέαρ.”

Πίθηκος. οὐ μανθάνω τὸ ἀνδρόβουλον.

Ε. *ἦν ἰσχυρὰ πρὸς τὸ βουλευεῖν, ὥσπερ ἀνήρ.

Ζ. τί τὸ ἀλώσιμον βάξιν ;

Η. βάξις ἐστὶ λέξις, ἀγγελία· ἀλώσιμος δὲ περὶ τοῦ ἀλῶναι.

Πίθηκος. οὐ μανθάνω τὸ ἀλῶναι.

Η. ἀλίσκομαι, ἀλώσομαι, ἐάλων, ἐάλωκα· πάντα δ' ἐστὶ παθη-
τικὰ τὸν νοῦν.

Πίθηκος. τί τὸ ἀλῶναι ;

Η. ἐάλων, ἄλωθι, ἄλω, ἀλοίην, ἀλῶναι, ἀλούς.
ἐστὶ τὸ ἀπαρέμφατον ῥῆμα τὸ ἀλῶναι.

Δ. τίς ὁ νοῦς ;

Θ. φυλάσσω τὸ πῦρ, οὕτω γὰρ κελεύει ἡ Κλυταιμνήστρα, οὔσα
θρασύβουλος ὥσπερ ἀνήρ.

Δ. πόρρω.

¹ ὄνομα παιδὸς τινος.

Θ. “ εὖτ’ ἂν δὲ νυκτίπλαγκτον ἔνδροσόν τ’ ἔχω
 εὐνήν ὀνείροις οὐ κατασκοπούμενην
 ἐμήν· φόβος γὰρ ἀνθ’ ὕπνου παραστατεῖ,
 τὸ μὴ βεβαίως βλέφαρα συγκοιμᾶν ὕπνῳ·
 ὅταν δ’ αἰίδειν ἢ μινύρεσθαι δοκῶ,
 ὕπνου τόδ’ ἀντίμολπον ἐντέμνων ἄκος,
 κλαίω τότε οἴκου τοῦδε συμφορὰν στένων,
 οὐχ ὡς τὰ πρόσθ’ ἄριστα διαπονουμένου.”

Πίθηκος. οὐ μανθάνω τὸ νυκτίπλαγκτον.

Βούς. *φεῦ, Διὸς Κόρινθος· οὐδὲν μανθάνει ὁ Πίθηκος· οὐδὲν ὅτι
 οὐ μανθάνει.

Γ. οὐ δῆτα· οὐδὲν ὅτι μανθάνει.

Βούς. φεῦ, ἤμαρτον ἔγωγε, παθὼν ἔμαθον.

Πίθηκος. οὐ μανθάνω τὸ νυκτίπλαγκτον· ἄρ’ οὐ δεῖ ἐρωτᾶν, εἰ
 μὴ μανθάνω τι ;

Δ. δεῖ δὴ, ὦ Πίθηκε, θάρσει, μαθήσει σύ γ’ οὐ παθών. λεγέτω
 τις οὖν. λεγέτω ὁ πάσσοφος Βούς.

Βούς. ἔστι παρὰ τὸ “ πλάζομαι”, οἶμαι, ἐπειδὴ πλάζεται ὁ φύ-
 λαξ, πορεύεται ἔνθα καὶ ἔνθα, πλανᾶται, φοιτᾶ, ἐν τῇ νυκτί.

Πίθηκος. ἢ δ’ εὐνή οὐ πορεύεται ἔνθα καὶ ἔνθα.

Βούς. φεῦ· βοιώτιος ὕς, ὡς ἔοικεν, ἐγένετο ὁ Πίθηκος.

Δ. μή, μή, ὦ Βοῦ, μὴ μυκῶ οὕτως· διδασκέτω τις.

Ε. ὥσπερ μεταφορὰ τίς ἐστι· τὸ γὰρ τοῦ φύλακος μεταφέρεται
 πρὸς τὴν εὐνήν.

Δ. εὖ καὶ γραμματικῶς.

Πίθηκος. καὶ τί τὸ ἔνδροσον ;

Ζ. δρόσος ἐστὶν ἐν τῇ εὐνῇ, καὶ δὴ καὶ ἐν δρόσῳ ἐστὶν ἡ εὐνή.

Πίθηκος. τί δὲ δρόσος ;

Ζ. ὕδωρ ἀέριον.

Πίθηκος. ἢ ὥσπερ ὑετός ;

Ζ. πίπτει μὲν οὐ, ἀλλὰ ἐνεστὶν ἐν τῷ ἀέρι ὕδωρ τις αἰεί, ὥσπερ
 ἀτμός· τὸ μὲν θερμὸν τοῦ ἡλίου ποιεῖ τὸ ὕδωρ ἀτμόν, τὸ δὲ
 ψυχρὸν τῆς νυκτὸς ποιεῖ αὐτὸν ὕδωρ πάλιν, καὶ φαίνεται ἐπὶ
 πάντων.

Δ. καὶ βλέφαρα ;

Η. *ὄφθαλμούς, ἢ κυρίως βλέφαρόν ἐστι πῶμα τοῦ ὀφθαλμοῦ. ἀλλ' οὐκ οἶδα τί ἐστι τὸ μινύρεσθαι.

Δ. ἴσως μὲν συρίζειν. θὲς τὰ χεῖλη ὥστε γενέσθαι μικρὸν κύκλον ὀπῆς, καὶ φύσα—ἰδοῦ συριγμός. ἴσως δὲ μέλος κελαδεῖν ἄνευ λόγων, ὥσπερ οἰωνός τις.

Πίθηκος. ὕπνου ἀντίμολπον ἐντέμνων ἄκος· ἀπ' ἐσχάτων ἐς ἐσχατά ταῦτά γε. μολπήν μὲν οἶδα, ἀλλὰ πῶς ἐντέμνοι τις ἂν μολπήν ; καὶ τί ποτε ἄκος ;

Δ. χαλεπὰ ταῦτα, ὁμολογῶ· ἀλλὰ λάβωμεν καθ' ἕκαστον. πρῶτον μὲν ἄκος ἐστὶ φάρμακον, τοῦθ' ὁ ἀκεῖται, ἰατρεύει, ὑγιεινὸν ποιεῖ. τὸ δ' ἀντίμολπον ἄκος ὕπνου ἐστὶ μολπή, ὥσπερ ἄκος ἀντὶ ὕπνου. οὐκ ἔχει ὕπνον, ἀλλὰ μολπήν ἀντὶ ὕπνου, ὥσπερ ἄκος νόσου.

Πίθ. ἀλλὰ τίς ἂν ἐκτέμνοι μολπήν ;

Δ. μεταφορὰ ἐστὶν ἀπὸ τῆς φαρμακείας. ὅταν γὰρ ποιῶσι φάρμακα, πρῶτον μὲν φυτὸν τι λαμβάνουσιν, ἢ ρίζαν, ἢ ὀτιοῦν, ἔπειτα τέμνουσι μικρὰ κόμματα, τρίτον δὲ τρίβουσιν ἐν θυείᾳ, ὕστατον δὲ ὕδωρ ἐγχεύουσιν. τὸ οὖν ἐντέμνειν ἐστὶ μεταφορικῶς φάρμακον ἐτοιμάζειν. μολπή οὖν χρῆται ἀντὶ ὕπνου.

Θ. *ἐν τι μοι ἀναγιγνώσκοντι καλὸν ἐφαίνετο. τὸ γὰρ “ ἐμὴν ” ἴστησιν αὐτὸ καθ' αὐτό, μόνον, πρῶτον ἐν στίχῳ· ὡς μόνος οὗτος οὐ δύναται κοιμᾶσθαι.

Δ. εὖ λέγεις. πόρρω.

Θ. . . . τὰ δ' ἄλλα σιγῶ. βούς ἐπὶ γλώσση μέγας βέβηκεν—[γέλως].

Πίθηκος. φεῦ τῆς γλώσσης, ὦ Βοῦ. μέγαν ἔχεις τὸν πόδα.

Δ. τί σημαίνει ;

Γ. δῆλόν που. εἰ βαῖνοι βούς ἐπὶ γλώσσης, τίς ἂν λέγειν δύναίτο ;

Δ. ναί· παροιμία ἐστίν. πόρρω σύ.

Ε. . . . ὕπατος δ' αἴων ἢ τις Ἀπόλλων
ἢ Πὰν ἢ Ζεὺς οἰωνόθροον
γόον ὄξυβόαν τῶνδε μετοίκων,
ὑστερόποινον
πέμπει παραβᾶσιν Ἐρινύν.

Δ. ποῖον τὸ μέτρον ;

Ε. ἀνάπαιστοι. ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἐς τὸ τέλος ἐστὶν ὥσπερ εἰς τις στίχος μακρότατος, ἕως ἂν ἔλθωμεν ἐς τὸ τέλος, στίχον ὄντα καταληκτικόν.

Πίθ. τί τὸ αἶων ;

Ε. ἀκούων. ἐὰν θεός τις ἀκούῃ τὴν βοᾶν τῶν αἰγυπτιῶν, πέμπει Ἐρινὺν τοῖς ἀμαρτάνουσιν ὕστερον, ποιῆν ληψομένην τῶν ἀμαρτημάτων.

Δ. διὰ τί λέγει μετοίκων ;

Ε. *Ζεὺς γάρ ἐστιν ὥσπερ προστάτης αὐτῶν, οἱ δὲ ὥσπερ μετοίκοι, ξένοι ἐν ξένη γῆ.

Δ. *νῦν οὖν, ὦ Ἀνθρωπίσκε,¹ γενοῦ σὺ ἄγγελος.

Ζ. *ἀγγελίσκος μὲν οὖν [γέλως].

Ἄνθρ. . . . (555) μόχθους γὰρ εἰ λέγοιμι καὶ δυσουλίας, σπαρνὰς παρήξεις καὶ κακοστρώτους—τί δ' οὐ στένοντες, οὐ λαχόντες ἡμάτος μέρος ;

Πίθ. φεῦ.

Δ. θάρσει, Πίθηκε· ἐρώτα δή.

Πίθ. ἐὰν μὲν ἐρωτῶ, οὗτοι λοιδοροῦσιν· εἰ δὲ μή, ἀγνοῶ.

Δ. μηδέν σοι μελέτω τῶνδε· αἰεὶ φλυαροῦσιν ἔχοντες. πρῶτον μὲν, οἴσθα που μόχθους ὅτι εἰσίν.

Πίθ. πῶς γὰρ οὐ ; βίος ἐστὶ μόχθος, ἄλλος τε καὶ ἐμός.

Δ. δυσουλίας δέ—τίς οἶδεν ;

Γ. αὐλίζονται κακῶς οἱ στρατιῶται, ἔξω, ὑπὸ τῶν νεφελῶν.

Δ. σπαρνὰς παρήξεις ; οὐδεὶς οἶδεν.—τὸ μὲν σπαρνὸς σημαίνει “σπάνιος, οὐ πολὺς”· πάρηξις δὲ τὸ παρήκειν ἐς τὴν γῆν, ὁ τόπος ἐν ᾧ ἐκβαίνουσιν ἀπὸ τῶν νεῶν. τί δὲ τὰ ἐπόμενα ;

Ἄνθρ. *τίνος κακοῦ οὐκ ἐλάχομεν καθ' ἡμέραν ;

Δ. τοιοῦτό τι· “τί οὐ στένοντες”, δηλαδὴ τί κακὸν ἄξιον τοῦ στένειν, “τί οὐ λαχόντες”, πάντα εἶχομεν τὰ τοιαῦτα. ταῦτ' ἄρα χαίρει περὶ “πυρὸς παραλλαγᾶς” (490).

Πίθ. οὐ μανθάνω.

Ἄνθρ. *ὥσπερ διαδοχὰς πυρός.

¹ ὄνομα παιδός.

Πίθ. *οὐ μανθάνω.

Ἄνθ. *ἤγειρεν ἄλλην ἐκδοχὴν πομποῦ πυρός.
ἄλλο πῦρ ἄλλη φρυκτωρία ἐγείρει.

Δ. νῦν λεγέτω Κλυταιμνήστρα.

Μ. (891) “ ἐν δ’ ὀνείρασιν
λεπταῖς ὑπαὶ κώνωπος ἐξηγειρόμην
ῥιπαῖσι θωύσσοντος, ἀμφί σοι πάθη
ὀρῶσα πλείω τοῦ καθεύδοντος χρόνου.

Πίθ. *τί ἐστὶ κώνωψ ;

Α. *μικρότατον ζῶον ὃ πέτεται—

Β. *καὶ βομβεῖ—

Γ. *καὶ δάκνει.

Ε. *δάκνει μὲν οὐ, ἀλλά— [σημαίνει τῷ δακτύλῳ].

Α. *κεντεῖ.

Δ. πόρρω.

Μ. (1050) “ ἀλλ’ εἴπερ ἐστὶ μὴ χελιδόνος δίκην
ἀγνώτα φωνὴν βάρβαρον κεκτημένη,
ἔσω φρενῶν λέγουσα πείθω νιν λόγῳ.

Ἄνθρ. *διὰ τί λέγει χελιδόνος δίκην ;

Β. *οἱ μὲν χελιδόνες οὐ δύνανται μανθάνειν οἷα ἡμεῖς λέγομεν,
ἡμεῖς δ’ οὐ δυνάμεθα μανθάνειν τὰς χελιδόνας οἷα λέγουσιν.

Ἄνθ. *τοῦτο ποιοῦσι πάντες οἱ ὄρνιθες.

Β. *ἀλλ’ οὐ δύναται πάντας τοὺς ὄρνιθας ἐν ψήφῳ λέγειν.

Δ. νῦν ἀναγιγώσκωμεν πάλιν μηδὲν ὑποβάλλοντες.

Γ. καὶ μὴ λεγέτω ὁ Πίθηκος “ οὐ μανθάνω ”.

Πίθ. φεῦ.

Γ. *τήμερον γὰρ ὁ Πίθηκος ὁ παρ’ ἡμῖν πιθηκότατος αὐτὸς ἑαυτοῦ.

Πίθ. φεῦ φεῦ.

Δ. ζητητικώτερος μὲν οὖν ἐπαινῶ τὸν Πίθηκον. . . . χαίρετε.

Πάντες. χαῖρε καὶ σύ.

SOPHOCLES: TRACHINIAE

Δ. χαίρετε, ὦ παῖδες.

Π. χαῖρε καὶ σύ.

Δ. τίς ἄπεστι; φεῦ τῆς ὀμμάτων ἀχηνίας.

Π¹. οὐ μανθάνω.

Δ. ἄρ' οὐ μέμνησαι ἐν τῷ Ἀγαμέμνονι—

“ ὀμμάτων ἐν ἀχηνία
ἔρρει πᾶσ' Ἀφροδίτα; ”

Π². μέμνημαι ἔγωγε· ἀχηνία ἐστὶ κενότης· οὐδέν ἐστ' ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἐν οἷς ἔδει εἶναι εἰκόνα τῆς γυναικός, ἀλλ' ἀπῆν.

Δ. φέρε δῆ, τίς ἀπὼν κυρεῖ, τίς τυγχάνει ἀπῶν;

*Π³. Ἄργος.¹

Δ. Ἄργος τί;

Π³. ἀπὼν κυρεῖ Ἄργος, ἀπὼν τυγχάνει Ἄργος.

*Π⁴. “ ἀεργοῖς αἰὲν ἑορτή.”

Δ. τίς ἄλλος ἀπὼν κυρεῖ, τίς ἄλλος ἀπὼν τυγχάνει;

Π³. Δᾶος¹ ἀπὼν κυρεῖ, Δᾶος ἀπὼν τυγχάνει.

Δ. Δᾶος αἰὲν ἄπεστι· νοσεῖ δῆ.

*Π². “ νόσος νόσον νόσῳ φέρει.”

*Π⁵. “ βεβρωκὸς κακὰ φάρμακα.”

*Π⁶. “ ἱυγξ, ἔλκε τὸ τῆνον ἐμὸν ποτὶ δῶμα τὸν ἄνδρα.”

Δ. ληροῦμεν, τυγχάνομεν ληροῦντες, κυροῦμεν ληροῦντες, ἀναγιγνώσκωμεν οὖν. *Νότιε,¹ σὸν ἔργον ἤδη.

*Ν. “ κοῦκ ἐμὸν κεκλήσεται.”

Δ. σὸν μὲν οὖν κεκλήσεται· μὴ φθόνει λέγειν.

Ν. καὶ δῆ λέγω.

... (21) “ καὶ τρόπον μὲν ἂν πόνων
οὐκ ἂν διείποισι· οὐ γὰρ οἶδ'· ἀλλ' ὅστις ἦν
θακῶν ἀταρβῆς τῆς θεάς, ὅδ' ἂν λέγοι.”

Δ. τίς ἢ διάνοια τυγχάνει οὔσα;

¹ ὄνομα παιδός.

*N. οὕτως δεινὴ ἦν ἡ μάχη, ὥστε πάντας φοβεῖσθαι. αὐτὴ μὲν οὐ δύναμαι λέγειν, οὐδὲ νομίζω ἄλλον δύνασθαι οὐδένα.

. . . (46) “ τοιαύτην ἐμοὶ
δέλτον λιπὼν ἔστειχε, τὴν ἐγὼ θαμὰ
θεοῖς ἀρῶμαι πημονῆς ἄτερ λαβεῖν.”

Δ. τί ταῦτα τυγχάνει λέγοντα ;

*N. εἴθ' ὄφελον οἱ θεοὶ μὴ μήσασθαι κακά, διδόντες ταύτην τὴν δέλτον.

Δ. (152) τί δῆτα τὸ βαρύνομαι ;

Π⁷. βαρεῖά εἰμι.

Π⁸. θλίβομαι.

Π⁹. τείρομαι.

Π¹⁰. θορυβοῦμαι.

Π¹¹. ἄπερ ποιεῖ ὥστε λυπεῖσθαι ἐμέ.

Π (320) “ εἶπ', ὦ τάλαιν', ἀλλ' ἡμῖν ἐκ σαυτῆς.”

Δ. τί τυγχάνει ὄν τὸ ἀλλά ;

Π¹². ἐν λιταῖσι λέγεται, ὅταν τις σπουδαίως εὔχηται.

Π¹³. . . . (520) “ ἦν δ' ἀμφίπλεκτοι κλίμακες,
ἦν δὲ μετώπων ὀλόεντα
πλήγματα καὶ στόνος ἀμφοῖν.”

Π¹⁴. τί τοῦτο τυγχάνει ὄν ; κλίμακα μὲν γὰρ οἶδα. ἀναβαίνομεν τὴν κλίμακα ἄνω ἐς τὸ ὑπερῶον.

Π¹⁵. ἄρ' ἀναβαίνει ἕτερος ἐφ' ἕτερον ;

Δ. τοιοῦτό τι τυγχάνει γὰρ ὄν σχῆμά τι τῶν πύξ μαχομένων, ὅποια δ' ἦν ἡ τέχνη, οὐδεὶς οἶδεν οὐδαμῶς οὐδαμοῦ. ἀνέβη, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ἕτερος ἐφ' ἑτέρου νῶτον, ἵνα καταβάλοι αὐτόν.

Π⁶. ἀλλ' ἰδού· ἤμαρτεν ὁ Σοφοκλῆς, ποῦ ἢ σύνταξις ; πῶς “ ἦν κλίμακες ;”

Δ. τίς οἶδεν ;

*Π¹⁶. μέμνημαι τοιούτου τινός· ἄρ' οὐκ εἶπε καὶ ὁ Εὐριπίδης “ ἐνῆν δ' ὑφανταὶ γράμμασιν τοιαῖδ' ὑφαί” ;

Δ. εὖ λέγων κυρεῖς· δίδωμί σοι πινάκιον [δίδωσιν]. καὶ δὴ καὶ ἐν ἐπιγραφαῖς ὀρῶμεν τοιοῦτο· καταλόγου ἀρχόμενον τὸ ῥῆμά ἐστὶν ἐνικόν.

“αἰρέθη ἐπὶ τὰς ἀναθέσιος τὰς στάλας Μακκιάδων καὶ Λεόντιος.”¹

ὀνομάζεται δ' ἐν τῇ γραμματικῇ τοῦτο Σχῆμα Πινδαρικόν.

Π¹⁴. . . . (547) “ὄρῳ γὰρ ἤβην τὴν μὲν ἔρπουσαν πρόσω, τὴν δὲ φθίνουσαν· ὦν ἀφαρπάζειν φιλεῖ ὀφθαλμὸς ἄνθος, τῶν δ' ὑπεκτρέπει πόδα.”

Π¹. οὐ μανθάνω. χαλεπὸν τοῦτο.

Π¹⁴. τὰ μὲν πρότερα οὐ χαλεπά. τυγχάνει λέγουσα· **“ἡ μὲν γραῦς γίγνομαι, ἡ δὲ καλλίων καθ' ἡμέραν.”*

Π¹. καὶ ὦν; καὶ τῶνδε;

Δ. ναί· τί τὸ ὦν; δύο μὲν ἔστων ἤβα, ἀλλ' οὐχ ἑκατέρα ἔχει ἄνθος, μία δὲ μόνη. οὐδε φεύγει ἑκατέραν, μόνην δε μίαν.

Π¹. ἔδει λέγειν· τῆς μὲν ἄνθος ἀφαρπάζει, τὴν δὲ φεύγει.

Δ. πρόσθεσ οὖν τὸ ὦν· λέγε.

Π¹. ὦν τῆς μὲν ἄνθος ἀφαρπάζει, τὴν δὲ φεύγει.

Δ. ἰδοὺ ἡ διάνοια. ταῦτ' ἄρ' ἔχει ἐν νῶ· λέγει μὲν τὴν ἀρχήν, τὸ ὦν, καὶ συμπιέζει τὴν λέξιν, ἀποβαλὼν τὸ τῆς μὲν· ἐπεὶ δὲ ἐς τὸ δεύτερον μέρος ἔρχεται, λέγει τῶν δὲ ἀντὶ τοῦ τῆσδε, ἐπειδὴ ἔχει δι' ὧτων τὸ πρότερον ὦν. μανθάνεις;

*Π¹. παχέως πως ἐννοῶ.

Δ. οὕτως ὁ Σοφοκλῆς δίδωσιν εἰκόνα διαλογίας. ὅταν γὰρ διαλεγώμεθα, πολλάκις λέγομεν ἀναμίξ ἄνευ συντάξεως, τὰ μὲν μειγνύντες, τὰ δὲ ἀποβάλλοντες· ὅμως δ' οἶδεν ἕκαστος τὸν νοῦν τῶν λεγομένων.

Δ. . . . ψῆ; (678)

Π⁶. κατὰ μικρὰ μέρη ἀφανίζεται.

Δ. τί ἐγένετο;

*Π⁶. ἡ Δηϊάνειρα ἔχρισε τὸν πέπλον χρωμένη πόκῳ· ἔπειτα δὲ τὸν πόκον ἐπέβαλε χαμαί. καὶ ἐνταῦθα κείμενος ἐπὶ σπολάδος ἠφάνισται ὁ πόκος καὶ κατέψηκται· “καὶ φοβοῦμαι μὴ τοῦτον τὸν πέπλον τῷ Ἡρακλεῖ δοῦσα κατακτάνω.”

Δ. . . . ἀνεγνώκατε μὲν τὸ δράμα· ἀκούετε δὲ ἐκεῖν' ὅτινες λέγουσι περὶ τῆς τέχνης. μέμφονται γὰρ ὅτι οὐκ ἔστι μία τραγωδία, ἀλλὰ δύο, ἡ μὲν Δηϊανείρας, ἡ δ' Ἡρακλέους. πῶς δοκεῖ ὑμῖν;

¹ Caueer, *Delectus*, ed. 1, p. 89.

Π. δύο εἰσι μύθω, ἀληθῶς· ὅμως δὲ συνεζευγμένω ἔστων εἰς ἓνα πῶς.

Δ. ἀναγιγνώσκοντι μὲν Δηϊάνειρα ἔστιν ἐν ὀφθαλμοῖς κατὰ τὸ πρότερον μέρος, Ἡρακλῆς δὲ κατὰ τὸ δεύτερον. ἀλλ' οὐκ ἔστιν οὕτως τῷ ἀκριβῶς σκοποῦντι, καὶ πολὺ ἥττον ἐὰν θεατῆς ἢ τοῦ ἐν σκηνηῇ δρωμένου. εὐθὺς γὰρ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἔχομεν τὴν τοῦ Ἡρακλέους εἰκόνα ἐν τῷ νῶ, ὥσπερ τυφῶ τινα μέλλοντα ἤκειν· καὶ ἡ τύχη ἢ Δηϊανείρας ἔστιν αἰεὶ μικρότερόν τι. τοῦτο δὲ οἱ νῦν κοσμοῦσιν ἐπὶ τὸ μείζον, ἐπεὶ ῥέπουσι πρὸς τὸ ἐλεεινόν τε καὶ οἰκτρὸν περὶ τῶν γυναικῶν.
χαίρετε.

Π. χαῖρε καὶ σύ.

SOPHOCLES: ANTIGONE

Δ. χαίρετε.

Π. χαίρε καὶ σύ.

Δ. ἀναγίγνωσκε σύ.

Π¹. “ὦ κοινὸν αὐτάδελφον Ἰσμήνης κára,
ἄρ' οἶσθ' ὅτι Ζεὺς τῶν ἀπ' Οἰδίου κακῶν
ὁποῖον οὐχὶ νῶν ἔτι ζῶσαιν τελεῖ;
οὐδὲν γὰρ οὔτ' ἀλγεινὸν οὔτ' ἄτης ἄτερ
οὔτ' αἰσχρὸν οὔτ' ἄτιμόν ἐσθ' ὁποῖον οὐ
τῶν σῶν τε κáμῶν οὐκ ὅπωπ' ἐγὼ κακῶν.”

Π². φεῦ· ποσάκις τὸ οὔ.

Δ. ἀλλὰ τίς ὁ νοῦς;

Π². οὐδὲν ἐστί κακὸν ὃ τι οὐκ ἔχω.

Δ. οὐκ ἀπὸ σκοποῦ εἶπες. ἀλλὰ πῶς διακεῖσθαί σοι φαίνεται
ἡ Ἀντιγόνη;

Π³. πάνυ τεταραγμένη, ἐστί· πάντ' ἀναμίξ ἐν τῷ νῶ.

Δ. οὕτως οὖν διακειμένη ἡ Ἀντιγόνη, λαυθάνει αὐτὴ ἑαυτὴν οὐ
πάνυ γραμματικῶς λέγουσα. ὄρας;

Π¹. ἐν μὲν ὁρῶ· λέγει γὰρ δις ταῦτό, “ἄρ' οἶσθ' ὅτι ὁποῖον οὐχί.”

Δ. ναί. καὶ μετὰ ταῦτα τί; σκοπῶμεν δὴ, βασανίζωμεν. οὐ-
δὲν οὔτ' ἀλγεινὸν οὔτ' ἄτης ἄτερ—

Π⁴. ἀλλὰ τί τοῦτο; τὸ ἄτης ἄτερ λέγει τὸ καλόν, ὡς οἶμαι.

Δ. οὐκ ἀπὸ σκοποῦ εἶπες. τί οὖν; ἄρ' ἀμνήμων ἐστὶν ὁ Σοφο-
κλῆς, ἐπιλήσμων, κακῶς ἔχει τῆς μνήμης; ἄρα γράφει οὐκ
εἰδῶς ἢ γράφει;

Π³. οὐ πιστεύω. ἴσως ἀμάρτημ' ἐστὶν ἐν τοῖς βιβλίοις.

Δ. ἴσως. διὰ τοῦτο οἱ σχολαστικοὶ γράφουσιν ἄλλος ἄλλο, δι-
ὀρθωμα δὴ τοῦ ἀμαρτήματος δὴ. σκοπῶμεν δὲ πρῶτον πό-
τερον ἄλλη ἐστὶν ἐρμηνεία. πρόσεχε τὸν νοῦν.

Π⁵. οὔτ' ἄτης ἄτερ σημαίνει κακόν τι.

Δ. οὐκ ἀπὸ σκοποῦ λέγεις. τὸ “οὔτ' ἄτης ἄτερ” βάλλει δι'
ᾧτων ὡσπερ μία φράσις, ἢ σημαίνει κακόν τι. ἄρ' ἄλις
ἐστίν; ἀρκεῖ;

- Π⁶. οὐκ ἔμοιγε. ἔδει γὰρ λέγειν “οὐτ’ ἀλγεινὸν οὐτ’ οὐκ ἄτης ἄτερ.”
- Π². φεῦ· πάλιν οὔ.
- Π⁶. οὕτως τετάρακται ὥστε οὐ βασανίζει καθ’ ἕκαστα.
- Δ. ἡ δὲ διάνοια φανερά, ὡς οἶμαι.
- Π⁶. φανερά.
- Δ. τοιοῦτόν τί ἐστὶν οἶον φιλεῖ λέγειν ἡμῖν ὁ ὀδοντιατρός· “I won’t hurt you more than I can help,” ἀντὶ τοῦ “more than I can’t help.”
- Π⁶. τοιοῦτον μὲν οὔ, τούναντίον δέ.
- Δ. εὖ λέγεις· δίδωμί σοι δῶρον [δίδωσι πινάκιον].
- Π¹. ἰδοὺ ἄλλο τι· “ὅποῖον οὐ . . . οὐκ ὄπωπα.”
- Δ. ὥσπερ πρὶν.
- Π¹. μάλιστα γε· ἔνεστι δὲ καὶ μικρὰ διαφορά. “ἄρ’ οἶσθ’ ὅτι ὅποῖον,” δις ἢ ἀναφορική¹ “ὅποῖον οὐ . . . οὐκ ὄπωπα,” δις τὸ οὔ.
- Δ. οὕτως ὁ ποιητὴς ποικίλλει καὶ τὰ μικροτάτα, ἵνα μὴ κόρος ἡμῖν ἐπιγένηται.
- Π⁷. τί ἐστὶ κόρος ;
- Δ. εἰάν λῖαν ἐσθίης, γίγνεται κόρος. οὕτως καὶ εἰάν λῖαν ἀκούωμεν, τὸ αὐτό.
- Π⁵. Διὸς Κόρινθος, κατὰ τὴν παροιμίαν.
- Δ. ἤκουσα καὶ τοιαύτην τινὰ ταραχὴν ἀγγλιστί.
- Π¹. εὖ ποιήσεις εἰπών, ὦ διδάσκαλε.
- Δ. κηπουρός τις εἶπεν ἐνὶ τῶν ἐμῶν φίλων. “I don’t suppose, sir, you don’t know nobody as hasn’t got no bit of a garden as doesn’t want nothing doing to it, do you, sir?”
- Π¹. εὖ ἐποίησας εἰπών, ὦ διδάσκαλε.
- Π⁸. ἡ Ἀντιγόνη ἀναμιμνήσκει με Ὀμηρικοῦ τινος.
- Δ. τίς ἦν ; λέγοις ἄν.
- Π⁸. Οὐκαλέγων.
- Π⁹. Οὐτελέγων μὲν οὖν [γέλωσ].
- Δ. τοιαῦτα μὲν δὴ ταῦτα. μή τις ἐρωτᾷ τι ;

¹ ἀντωνυμία ἀναφορική, pronomem relativum.

Π¹⁰. τί τὸ κάρα ;

Δ. κεφαλή. ἔστι δ' αὕτη φράσις φιλάδελφος, φιλοπάτωρ, φιλό-
τεκνος, καὶ τὰ λοιπά· προσφώνημα φίλων. λόγου χάριν·
φίλτατον κάρα, ὥσπερ ἡμεῖς dear heart, sweetheart, φιλή
κεφαλή. καὶ ἐνταῦθα ἡ πρῶτος στίχος πλήρης ἐστὶ στοργῆς
καὶ φιλίας. κοιναὶ μὲν ἐσμεν θυγατέρες τοῦ Οἰδιπόδος, σὺ δὲ
ἐμῆ ἀδελφὴ ἀληθῶς, καὶ φιλτάτη. σὺ δ', ὦ παῖ, πάλιν ἀνα-
γίγνωσκε, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, καὶ πόρρω.

Π². . . . (29) “ οἰωνοῖς γλυκὺν
θησαυρὸν εἰσορῶσι πρὸς χάριν βορᾶς.”

Δ. τί λέγει ταῦτα ;

Π². ὀρῶσι μὲν οἱ ὄρνιθες, καὶ ἡδονται, διὰ τὸ νομίζειν εἶναι γλυ-
κεῖαν βορᾶν.

Π³. . . . (100) “ ἀκτὶς ἡελίου, τὸ κάλλιστον ἑπταπύλῳ φανέν
Θήβα τῶν προτέρων φάος,
ἐφάνθησ ποτ', ὦ χρυσέας
ἀμέρας βλέφαρον, Διρκαίων ὑπὲρ ῥεέθρων μολοῦσα,
τὸν λεύκασπιν Ἀργόθεν ἐκβάντα φῶτα πανσαγία
φυγάδα πρόδρομον ὄξυτέρῳ κινήσασα χαλίνῳ.”

Π¹². *καλὸς χορὸς.

Δ. ναί. ὥσπερ ὄρνιθες ἄδων, ὥσπερ παῖδες χορεύοντες. μέτρον δ'
ἐστὶν Ἀιολικόν, ὥσπερ

Hymen O hymenaeae hymen,
hymen O hymenaeae, O!

καὶ τοῦτ' ἦν τὸ μέτρον τῶν γάμων. ὁ Σοφοκλῆς οὕτως ὑπο-
σημαίνει τὸν γάμον τῆς Ἀντιγόνης, ἢ ἔμελλε γενέσθαι, ἀλλ'
οὐκ ἐγένετο.

Π¹². ἀλλ' οὐκ ἀκούω τὸ δεύτερον μέρος, hymen O hymenaeae O.

Δ. ἄκουε δη· λέγω δὲ κατὰ μέρη—ἔνεστι δὲ μικρὰ διαφοραὶ ἐν
μέσῳ—

ἀκτὶς Ἡελίου τὸ κάλ-
λιστον ἑπταπύλῳ φανέν
Θήβα τῶν προτέρων φάος
ἀμέρας βλέφαρον Διρκαί-
ων ὑπὲρ ῥεέθρων μολοῦσα,
τὸν λεύκασπιν Ἀργόθεν ἐκ-

βάντα φῶτα πανσαγία,
φυγάδα πρόδρομον ὀξυτέρῳ,
ἕκαστον τούτων ἐστὶ τὸ πρῶτον μέρος· τὸ δὲ δεύτερον ἐς τὸ
τέλος,

κινήσασα χαλινῶ.
ἔχομεν καὶ ἡμεῖς ὁμοιον ῥυθμόν·
It's my delight in a shiny night
I' the season o-of the year.

Π¹⁰. . . . (259) “λόγοι δ' ἐν ἀλλήλοισιν ἐρρόθουν κακοί,
φύλαξ ἐλέγχων φύλακα.”

*Δ. τί λέγεις περὶ τῆς συντάξεως ;

*Π¹⁰. τὸ αὐτὸ λέγει ὁ ποιητῆς τὴν τ' ἔριν καὶ τοὺς ἐριζομένους.

*Δ. ἐρίζοντας μὲν οὖν.

*Π¹⁰. τὴν τ' ἔριν καὶ τοὺς ἐρίζοντας.

*Δ. . . . (263) “ἔφευγε μὴ εἰδέναί ;”

*Π¹⁰. ἔφευγε τὸ αἰτίαμα, λέγων μὴ εἰδέναί.

Δ. . . . νῦν ἐσέρχεται πάλιν ὁ φύλαξ. ἀναγίγνωσκε σύ.

Π⁴. (388) “ἄναξ, βροτοῖσιν οὐδέν ἐστ' ἀπώμοτον.
ψεύδει γὰρ ἢ 'πίνοια τὴν γνώμην· ἐπεὶ
σχολῇ ποθ' ἤξειν δεῦρ' ἂν ἐξηύχουν ἐγώ,
ταῖς σαῖς ἀπειλαῖς, αἷς ἐχειμάσθην τότε.
ἀλλ' ἢ γὰρ ἐκτὸς καὶ παρ' ἐλπίδας χαρὰ
ἔοικεν ἄλλη μῆκος οὐδὲν ἡδονῇ,
ἤκω, δι' ὄρκων καίπερ ὦν ἀπώμοτος,
κόρην ἄγων τήνδ', ἢ καθηρέθη τάφον
κοσμοῦσα.”

Λάλος.¹ ὡς πολλοῖς χρῆται λόγοις.

Δ. ὥσπερ καὶ σύ, ὦ Λάλε.

Π⁵. τί τὸ ἀπώμοτον ;

Π⁶. ὥμοσεν ἢ μὴν μὴ ἤξειν πάλιν.

Π⁵. ἐπίνοια ;

*Π⁶. ἢ ἐπίνοιά ἐστι τοῦθ' ὃ δοκεῖ ἡμῖν μετὰ τὸ σκοπεῖν πολὺν χρό-
νον. δεύτεραι φροντίδες, ὥσπερ ἐπιμῆθεια.

Π⁵. μανθάνω· Προμηθεὺς μὲν οὐ, Επιμηθεὺς δέ. τί δὲ τὸ σχολῇ ;

¹ ὄνομα παιδός.

Π⁶. μόλις, μόνον οὐκ ἦλθον.

Π⁵. πρὶν εἶπε “σχολῆ βαρύς”· τοιοῦτό τι, οἶμαι.

*Δ. πόρρω. σὺ νῦν λάλει, Λάλε, λάλει.

*Π⁵. καὶ γὰρ ψιττακὸς λαλεῖ. [γέλως.]

Λαλ. . . . (411) “καθήμεθ’ ἄκρων ἐκ πάγων ὑπήνεμοι,
ὄσμην ἀπ’ αὐτοῦ μὴ βάλοι πεφευγότες,
ἐγερτὶ κινῶν ἄνδρ’ ἀνὴρ ἐπιρρόθοις
κακοῖσιν, εἴ τις τοῦδ’ ἀφειδήσοι πόνου.”

Δ. τί λέγει;

Λαλ. καθήμεθα ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, ὑπὸ τῶν ἄκρων πάγων τοῦ λόφου,
μὴ βάλοι ἡμᾶς ἢ ὄσμή.

Π⁷. ἐγερτί;

Π⁸. παρὰ τὸ ἐγείρω· ἐγείροντες ἀλλήλους, κακὰ λέγοντες. ἀλλὰ
τὸ ἐπιρρόθοις οὐ μανθάνω.

Δ. μέμνησαί που τοῦ “ἐρρόθουν ἐμοί” (290).

Π⁸. μέμνημαι· ῥοθέω, ῥόθον ποιῶμαι, ψόφον καὶ ῥεῦμα ὡσπερ
κῦμα θαλάττης.

Δ. οὕτως οὖν λέγει, ὡσπερ ῥεῦμα κακῶν λόγων.

Π⁸. ἀφειδήσοι;

Δ. μὴ φείδοιτο.

Π. οὐ μανθάνω.

Δ. τὸ φείδομαι οὐκ ἄρα μανθάνεις. τίς μέμνηται τῆς παροιμίας
τῆς Ἡσιόδου; [σιωπή.] ὅταν λέγει περὶ τοῦ πίθου; ὅποτε
μὲν δεῖ πίνειν, ὅποτε δὲ μὴ πίνειν, φείδεσθαι;

*Π⁹. μέμνημαι· δειλὴ δ’ ἐνὶ πυθμένι φειδώ.

Δ. ἀλλὰ τὸ πᾶν· ζητῶμεν. [ζητοῦσιν ἐν τοῖς βιβλίοις “Ἔργα καὶ
Ἡμέρας, στίχον τριακοσιοστὸν ἐξηκοστὸν ὀγδόον.]

Π⁴. ἀρχομένου δὲ πίθου καὶ λήγοντος κορέσασθαι,
μεσσόθι φείδεσθαι· δειλὴ δ’ ἐνὶ πυθμένι φειδώ.

Π⁸. εὖ λέγει· μεμνήσομαι τούτων.

Δ. νῦν οὖν, τί ἐστὶ τὸ φειδώ; τὸ φείδεσθαι;

Π⁸. φείδομαι, ἀπέχω, οὐ χρῶμαι.

Δ. καὶ ἐὰν ἀφειδήσης πόνου;

Π⁸. τοῦναντίον δὴ· ἀφειδῶ πόνου ἐὰν πονῶ σφόδρα.

- Δ. εἰ δέ τις πονοίη σφόδρα, διὰ τί κακῶς ἂν λέγοιεν οἱ ἄλλοι ;
- Π⁸. φεῦ φεῦ· ἴσως ὥσπερ ἡ πλινθοφόρων ὀμιλία ἢ παρ' ἡμῖν, οἷς οὐκ ἔξεστι λίαν πονεῖν· πλίνθους γὰρ καθ' ἡμέραν καταβάλλουσι τριακοσίας, πλείους δ' οὐκ ἔξεστι κατὰ τὸν νόμον τῆς ὀμιλίας.
- Δ. φεῦ τῶν ἀργῶν. ἀλλ' οὐ πιστεύω τοὺς φύλακας οὕτως διακείσθαι· φοβοῦνται γὰρ τὸν Κρέοντα ὡς μάλιστα.
- Π⁹. φοβοῦνται. ὥστ' οὐ μανθάνω οὐδαμῶς οὐδὲ γρῦ.
- Δ. ἴσως ἐρώτημά πῶς ἐστὶ τι· ἄλλος ἄλλον θεᾶται, φυλάττει, μὴ ἀργὸς ἦ· “ὦ οὗτος, οὐ πονεῖς· ἐργάζου δή, μὴ φθόνει, μὴ φείδου.” ὥστε τὸ εἰ σημαῖνοι ἂν ἀγγλιστὶ “to see if,” πότερον πονεῖ ἢ οὔ.
- Π⁹. εὖ γε, ὦ διδάσκαλε· δίδωμί σοι πινάκιον [δίδωσιν].
- Δ. εὖ ἐποίησας, οὐ φειδόμενος ἐν πυθμένι.
- Π⁹. ἀλλ' ἐστὶ τι ἐπανόρθωμα “ἀκηδήσοι”.
- Δ. ἄρ' ἐν βιβλίοις ;
- Π⁹. οὐ δῆτα, τευτονικόν τι τέχνασμα.
- Δ. ὁ γὰρ σχολαστικὸς τὸ μὲν γεγραμμένον οὐ μανθάνει, γράφει οὖν τοῦναντίον, τὸ οὔ ἀντὶ τοῦ ναί, ὑποπτον δὲ πρᾶγμα. ἔστι δ' ἄλλο τι· ὁρᾶτε γὰρ τὴν σύνταξιν. ὁ μέλλον τῆς εὐκτικῆς ἀεὶ τίθεται πλαγίως ἀντὶ τοῦ μέλλοντος τῆς προστατικῆς.¹ εἶπον οὖν οἱ φύλακες τοιοῦτό τι· “ἐργάζου, φυλάττω σέ, εἰ ἀφειδήσεις πόνου, ἴν' ἴδω σε, πότερον δέδοκταί σοι πονεῖν.” πόρρω.
- Π¹⁰. . . . (417) “καὶ τότε ἐξαίφνης χθονὸς τυφῶς ἀείρας σκηπτὸν, οὐράνιον ἄχος, πίμπλησι πεδίου, πᾶσαν αἰκίζων φόβην ὕλης πεδιάδος, ἐν δ' ἐμεστῶθη μέγας αἰθήρ· μύσαντες δ' εἵχομεν θείαν νόσον.”
- Π¹¹. σκηπτὸν οὐ μανθάνω.
- *Π¹². σκηπτὸς ἐστὶν ὥσπερ πληγὴ ἀπροσδόκητος.
- Δ. μάλιστα γέ· κεραυνός. οὐκ ἀπὸ σκοποῦ λέγεις.

¹ The future of the optative is always put in oblique speech for the future of the indicative (in the direct speech).

Π¹¹. ἰδού, Διὸς Κόρινθος· διὰ τί λέγεις ταῦτα; οὐ μανθάνω τὸ
“ ἀπὸ σκοποῦ.”

Π¹². οὐδ’ ἔγωγε.

Δ. καὶ οὐδεὶς ἠρωτήσε, καίπερ πολλάκις ἐμοῦ λέγοντος; φεῦ
ἀργῶν παίδων. δεῖ ἐγερτὶ κινεῖν ἀλλήλους, εἴ τις ἀφειδήσει
πόνου. λέγε μοι, τί σκοπὸς ἐστίν; [σιωπή.] ζήτει στίχον
χιλιοστὸν τριακοστὸν τρίτον.

Π¹³. “ ὦ πρέσβυ, πάντος ὥστε τοξόται σκοποῦ
τοξεύετ’ ἀνδρὸς τοῦδε.”

μανθάνω. τοξότης τοξεύει, ἀφήησιν οἷστον, τόξευμα, ὥστε
τοῦ σκοποῦ τυχεῖν.

Δ. καὶ τί τὸ “ λέγειν ἀπὸ σκοποῦ ”;

Π¹⁴. μὴ ὀρθῶς λέγειν.

Δ. οὐκ ἀπὸ σκοποῦ ἄρα λέγεις. ἀλλ’ ἐπανίωμεν πρὸς τὸν φύ-
λακα. ὁ τυφῶς ὥσπερ αἶρει κεραυνόν, οὐράνιον ἄχος. τί
οὐράνιον;

Π⁵. ὅτι ὁ κεραυνὸς ἐστίν ἐν οὐρανῷ.

Δ. ἴσως· λέγεται δὲ καὶ περὶ μεγέθους τὸ “ οὐράνιος.” τὸ μὲν
τοῦ Αἰσχύλου “ οὐράνια ἄχη ”¹ ἐνδέχεται ταύτην τὴν γνώμην,
καὶ σημαίνει τοῦτο βεβαίως τὸ “ οὐράνιον ὄσον.” ζήτει Ἀρι-
στοφάνην, Βατράχων χιλιοστὸν ἑκατοστὸν τριακοστὸν
πέμπτον.

Π⁶. “ εὐθὺς γὰρ ἠμάρτηκεν οὐράνιον ὄσον.”

Δ. ἴσως οὖν λέγει καὶ ἐνταῦθα, μέγιστον ἄχος, ὥσπερ τέρας,
ἀγγλιστὶ “ plaguey nuisance.” χρῆται γὰρ τῇ ἀγροίκων
γλώττῃ ὕστερον. ἐπεὶ τί ἐθέλει τὸ μύσαντες;

Π⁶. κλείσαντες τὸ στόμα.

Δ. ἢ τοὺς ὀφθαλμούς. ἀλλ’ ἐστὶ παρομία τις· μύσαντα φέρειν,
ἀγγλιστὶ “ to grin and bear it.” καὶ τί ἂν σοι δόξαι τὸ
“ θείαν νόσον; ”

Π⁶. νόσον ἣν οἱ θεοὶ πέμπουσιν.

Δ. κυρίως μὲν, ὡς λέγεις· τὸ δὲ θεῖος, ὥσπερ τὸ δαιμόνιος, μέρος
ἐγένετο τῶν δημοσίου λεγομένων, τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ, ὥστε λέγει
ὁ Μένανδρος² “ θεῖον δὲ μισεῖ μῖσος,” ἀγγλιστὶ “ hates him

¹ Persae, 573.

² Epitr., 216.

like the devil"—τίς γὰρ ἂν λέγοι "hates with a divine hatred?" Καὶ δὴ καὶ ὁ Ἡροδοτος ἔχει ταῦτό. ζήτηι βιβλίον πρῶτον, κεφαλὴν ἑκατοστὴν ἑβδομηκοστὴν τετάρτην.

Π⁷. "καὶ δὴ πολλῇ χειρὶ ἐργαζομένων τῶν Κνιδίων, μᾶλλον γάρ τι καὶ θειότερον ἐφαίνοντο τιτρώσκεσθαι οἱ ἐργαζόμενοι τοῦ οἰκότος, τὰ τ' ἄλλα τοῦ σώματος καὶ μάλιστα τὰ περὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς, θραυομένης τῆς πέτρης, ἔπεμπον ἐς Δελφοὺς θεοπρόπους ἐπειρησομένους τὸ ἀντίξουν." οὐ μανθάνω. ἦν γὰρ ἴσως θεία νόσος ἀπὸ τῶν θεῶν.

Δ. ἴσως· ἀλλὰ τί ἂν εἶπον οἱ ἄνδρες; "ἰδού, θεία νόσος τῶν ὀφθαλμῶν." ἀγγλιστί, "damn these splinters." [γέλωσ.] εἰ γὰρ καὶ ἦν τι ἀπὸ τῶν θεῶν, ὅμως κατάρατόν τι λέγοιεν ἂν. ἀνὴρ γάρ ἐστιν ἀνὴρ, καὶ τότε καὶ νῦν. ἀλλὰ προΐωμεν.

Π⁹. . . . (430) "ἐκ δ' εὐκροτήτου χαλκίας ἄρδην πρόχου
χοαῖσι τρισπόνδοισι τὸν νέκυν στέφει."

*ἀλλὰ διὰ τί; ἐποίησεν ἤδη ταῦτα· ἄρ' οὐκ ἐστιν ἄλις ἅπαξ θάπτειν;

Δ. ἐστιν· ἀναμφισβήτητόν ἐστιν.

Π⁹. διὰ τί οὖν ποιεῖ δῖς;

Δ. περίμενε. ἴσως δηλώσει τοῦθ' ὁ Σοφοκλῆς.

Π¹⁰. . . . (534) "ΚΡΕΩΝ. φέρ' εἰπέ δή μοι, καὶ σὺ τοῦδε τοῦ τάφου
φήσεις μετασχεῖν, ἢ ἔξομεῖ τὸ μὴ εἰδέναι;

ΙΣΜΗΝΗ. δέδρακα τοῦργον, εἶπερ ἦδ' ὁμορροθεῖ,
καὶ συμμετίσχω καὶ φέρω τῆς αἰτίας."

*Παῖδες. φεῦ.

*Π⁹. Ἰσμήνη ἄρα ἔθαψε τὸ πρῶτον; νῦν μανθάνω.¹

Π¹². ἀλλὰ διὰ τί λέγει, "εἶπερ ἦδ' ὁμορροθεῖ";

Δ. φοβεῖται γὰρ τὴν ἀδελφήν, καὶ οὐκ οἶδεν οὐθ' ὅτι εἶπεν οὔτε ἦντινα ἔχει μηχανήν.

Π¹². οὐδ' οἶδεν ἢ Ἀντιγόνη ὅτι ἔθαψεν ἢ Ἰσμήνη.

¹ This happened on three occasions, in three different classes of boys at intervals of three years. Nothing was said or hinted by me beyond ἴσως δηλώσει ὁ Σοφοκλῆς αὐτός. None of them had any notes, or knew the traditional view in any shape; they just read the text and understood it by their common sense. Classes of older students have been twice led to see the same possibility by the same question, but with reluctance and some resentment, for they had been prejudiced by reading the views of annotators.

Δ. οὐτ' οἶδεν ἢ Ἀντιγόνη ὅτι ἔθαψεν ἢ Ἰσμήνη, οὐτ' οἶδεν ἢ Ἰσμήνη ὅτι ἔθαψεν ἢ Ἀντιγόνη· οἶδε μόνον ὅτι ὁ Κρέων ἐρωτᾷ, τίς ἔθαψεν; ὡς φαίνεται, ἢ Ἰσμήνη πρῶτον μὲν εἶπε, μὴ θάψης, ὦ Ἀντιγόνη· ἐπεὶ δὲ ὠργίζετο ἢ Ἀντιγόνη, ἔφη αὐτῇ ἑαυτῇ, “θάψω ἐγὼ καὶ σώσω φίλτατον κᾶρα.” καὶ θάπτει οὖν, καὶ μεταπέμπεται αὐτὴν ὁ Κρέων, ὃς πάντας ἀνθρώπους ὑποπτεύει· εἶδε γὰρ αὐτὴν “λυσσῶσαν οὐδ' ἐπήβολον φρενῶν” (492). τῷ Κρέοντι ἔν τι μόνον μέλει, ὅτι τέθραπται, καὶ τίς ἔθαψεν· ὅτι δις ἢ τρίς, οὐδὲν μέλει. ἔστιν οὖν εἰρωνεία ἐν τοῖς λόγοις· ἑκατέρα γὰρ ἀληθῆ λέγει, ἀλλὰ οὐ περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος· καὶ ἢ Ἰσμήνη ἐτοίμη ἐστι πείθεσθαι τῇ Ἀντιγόνη ἅπαντα, ἵνα ὠφελῆ πως . . .

Π¹⁵. φιλῶ τὸν φύλακα τοῦτον.

Δ. καὶ ἐγώ· ἔχει γὰρ χαρακτῆρα ἀκριβέστατον, ὥσπερ ὁ παρ' ἡμῖν Lancelot Gobbo. καὶ τίνα ῥοπὴν ἔχει πρὸς τὸ δρωμένον;

*Π¹⁵. ἄρα ποιεῖ ὥστε γελαῖν τοὺς ἰδόντας;

Δ. οἶμαι μὲν, ἀλλ' οὐχ ἄλλις τοῦτό γε. πρῶτον μὲν ὥσπερ ὁ ἄγγελος ἐν ἄλλοις δράμασιν, λέγει ὅ τι γίγνεται ἔξω· πάντα γὰρ λέγει τὰ περὶ τοῦ θάπτειν. ἔπειτα τὸν Κρέοντα ἐξοργίζει, ὥστε αἰτίαν εἶναι τῶν ὑστερον λεγομένων τε καὶ δρωμένων. αὐτὸς δὲ φαίνεται κατὰ φύσιν, ὥσπερ καὶ ἐστὶν ὁ ἀγροῖκος, πολύλογος, λαλῶν, πάντ' ἐκ στόματος λέγων ἃ γίγνεται ἐν τῷ νῷ.

Π¹⁶. . . . (781) “Ἐρως ἀνίκατε μάχαν,
Ἐρως ὃς ἐν κτήμασι πίπτεις,
ὃς ἐν μαλακαῖς παρειαῖς
νεανίδος ἐννουχεύεις,
φοιτᾶς δ' ὑπερπόντιος ἐν τ'
ἀγρονόμοις αὐλαῖς·
καί σ' οὐτ' ἀθανάτων φύξιμος οὐδεὶς
οὔθ' ἀμερίων σέ γ' ἀνθρώπων,
ὁ δ' ἔχων μέμνηεν.”

ὁμοιος μὲν ἐστὶν ὁ ῥυθμὸς, ἀλλ' οὐ παντελῶς.

Δ. ὁμοιος· ἔχει δὲ οὗτος περισσὰς συλλάβας, τὸ δὲ σχῆμά ἐστι χορίαμβος — — — μετὰ ἰάμβων ἢ τροχαίων. ἀλλὰ λέγε μοι, τίς ὁ νοῦς;

- *Π¹⁶. ὁ Ἔρως νικᾷ τά τε ζῶα καὶ τοὺς ἀθανάτους καὶ τοὺς ἀνθρώπους.
- Δ. τὸ “κτῆμασιν” οὖν σημαίνει ζῶα, οὐ πλοῦτον;
- Π¹⁶. φανερώς· τίνα νοῦν ἂν ἔχοι ὁ πλοῦτος;
- Δ. ἄρ' ὅτι οἱ ἐρώντες πάντα τὸν πλοῦτον ἀναλίσκουσιν;
- Π¹⁶. βαβαί, φορτικὸν τοῦτο.
- Δ. ναί, οὐκ ἄξιον ποιητοῦ. ἀλλὰ τὸ λεξικὸν οὕτως λέγει, φεῦ φεῦ, καὶ οἱ σχολαστικοί.
- Π¹⁶. χαιρέτω τὸ λεξικόν· οὐκ ἔχει νοῦν. λέγει γὰρ ὁ ποιητῆς “νεανίδος παρειαῖς”, καὶ “ἀγρονόμοις αὐλαῖς”, καὶ “ἀθανάτων”, ἀλλὰ ποῦ πλοῦτος;
- Δ. οὐκ ἀπὸ σκοποῦ λέγεις· δίδωμί σοι δῶρον [δίδωσιν]. καὶ δείξω τι σοι κρεῖττον τοῦ λεξικοῦ. ζήτηι Πλάτωνος Κριτίαν, μέρος ἑκατοστὸν ἑνατον βῆτα.
- Π¹⁶. “θεοὶ γὰρ . . . κατώκιζον τὰς χώρας, καὶ κατοικίσαντες, οἶον νομῆς ποίμνια, κτῆματα καὶ θρέμματα ἑαυτῶν ἡμᾶς ἔτρεφον, πλὴν οὐ σώμασι σώματα βιαζόμενοι, καθάπερ ποιμένες πληγῆ νέμοντες, ἀλλ' ἢ μάλιστα εὐστροφον ζῶον, ἐκ πρύμνης ἀπευθύνοντες—”
- Π¹⁷. φεῦ φεῦ· ἄρα λακτίζοντες ὀπισθεν;
- Δ. ἄκουε δὴ, ὦ φλυαρῶν.
- Π¹⁶. “—οἶον οἶακι πειθοῖ ψυχῆς ἐφαπτόμενοι κατὰ τὴν αὐτῶν διάνοιαν, οὕτως ἄγοντες τὸ θνητὸν πᾶν ἐκυβέρνων.”
- Π¹⁷. σύγγνωθί μοι, ὦ σοφώτατε Πλάτων· ἤμαρτον.
- Δ. συγγιγνώσκει σοι γελάσας ὁ Πλάτων, ἦν γὰρ φιλογέλωσ· καὶ ἅμα διδάσκει ὅτι κτῆμα καὶ θρέμμα καὶ κτήνος καὶ ζῶόν ἐστι συνώνυμα. καὶ δὴ καὶ ὁ Ξενοφῶν λέγει ἐν τῇ Ἀναβάσει, βιβλίῳ ἐβδόμῳ, κεφαλῇ ὀγδόῃ, μέρει δωδεκάτῳ, ζήτηι . . .
- Π⁷. “τὰ μὲν ἀνδράποδα καὶ χρήματα τὰ πλεῖστα ἀπέδρα.”
- Δ. οὐκ ἂν ἀποδράμοι ποτὲ τράπεζα, δίφρος, ἄροτρον, δραχμή—
- Π¹¹. οὐκ ἀπὸ σκοποῦ λέγεις, ὦ διδάσκαλε.
- Δ. εἶ γε. πόρρω δὴ.
- Π¹⁸. . . . (960) “ἀνθηρόν τε μένος . . .”
- Π⁵. τί τὸ ἀνθηρόν;

Π⁶. ἄνθος κυρίως οἶον ρόδον, ἴον, καὶ τὰ λοιπά. ἀλλὰ πῶς ἄνθος ἐν μανία, οὐκ οἶδ' ἔγωγε.

*Π⁷. πομφολύγες· πομφολυγοπαφλάσματα ἐπὶ τοῦ στόματος.

*Π¹⁰. χρῆται καὶ ὁ Θουκυδίδης τῷ “ἐξήνθησεν” οὕτως, περὶ τῆς νόσου, ἰδοῦ, δευτέρου βιβλίου κεφαλὴ τετταρακοστὴ ἐνάτη, μέρος πέμπτον· [εὐρίσκει] “φλυκταίναις μικραῖς καὶ ἔλκεσιν ἐξηνηθηκός.”

Π¹¹. . . . (1350) μεγάλοι δὲ λόγοι
μεγάλας πληγὰς τῶν ὑπεραύχων
ἀποτείσαντες
γῆρα τὸ φρονεῖν ἐδίδαξαν.

Δ. τί λέγει ταῦτα ;

Π¹¹. εἰάν τις μέγα λέγῃ, καὶ ἔπειτα δίκας δῶ, διδάσκεται.

Δ. εὖ γε, παθήματα μαθήματα. χαίρετε.

Π. χαῖρε καὶ σύ.